

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการซึ่กเถลาทางสังคมของครอบครัวในชุมชนแอ่กชอยสวนพลูพัฒนา นั้น ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม 50 ครอบครัว ตามทั้งสามี่และภรรยา

ครอบครัว (family) ตามความหมายในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกันโดยการแต่งงาน หรือโดยทางสายโลหิต และครอบครัวที่ศึกษานี้ จะต้องม่บุตรซึ่งอาศัยอยู่กับพ่อแม่มาไม่น้อยกว่า 3 ปี ครอบครัวที่จะศึกษานี้ได้เลือกมาจากข้อมูลของงานพัฒนาและจัดระเบียบชุมชน กองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แบ่งลักษณะครอบครัวออกเป็น 2 ลักษณะ โดยแบ่งตามอาชีพและรายได้คือ

1. ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หมายถึง ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาทางค่านเศรษฐกิจ คือ หัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพที่มีรายได้สม่ำเสมอ หรือมีรายได้ประจำสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้โดยไม่ต้องรับการสงเคราะห์จากกองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร

2. ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง หมายถึง ครอบครัวที่มีปัญหาทางค่านเศรษฐกิจ คือ หัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่สม่ำเสมอ หรือทำงานที่ไม่มีความมั่นคง ประสบปัญหาไม่ม้งานทำบ่อย ๆ และต้องรับความช่วยเหลือจากกองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร

ได้เลือกศึกษาครอบครัวทั้ง 2 ลักษณะจำนวนกลุ่มละ 25 ครอบครัว จากครอบครัวทั้งที่ได้รับการสงเคราะห์และไม่ได้รับการสงเคราะห์ โดยพิจารณาครอบครัวที่สามี่และภรรยาอยู่ด้วยกัน และมีลูกที่เป็นภาระและอยู่ในความรับผิดชอบของพ่อแม่มาไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยเลือกตามลำดับความจำเป็นที่องรับการสงเคราะห์ และตามคำแนะนำของนักสังคมสงเคราะห์

หัวหน้าครอบครัว ตามความหมายในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สามี ซึ่งรับผิดชอบในความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตของสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการเงิน ความเป็นอยู่ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีอาวุโสมากที่สุด

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ เป็นการสัมภาษณ์ครอบครัวทั้ง 2 ลักษณะ และสัมภาษณ์ทั้งสามีและภรรยา ซึ่งทุกครอบครัวจะมีลูกซึ่งอาศัยอยู่ด้วยกันมาไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยถามในเรื่อง ประวัติ ความเป็นมาส่วนตัว อาชีพ รายได้ รายจ่าย ภาวะหนี้สิน ความสัมพันธ์ในครอบครัว การจัดการเวลาทางสังคม รวมไปถึงทัศนคติในเรื่องการศึกษาของบุตร แล้วนำมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1 โครงสร้างและภูมิหลังของครอบครัว

1.1 ภูมิหลังของครอบครัว หมายถึง ประวัติความเป็นมาของหัวหน้าครอบครัวและภรรยา ตั้งแต่ก่อนอพยพเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ จนกระทั่งเข้ามาอยู่ในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา และรวมถึงระดับการศึกษาทั้งของหัวหน้าครอบครัวและภรรยาด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก. ภูมิลาเนาเดิมและอาชีพในภูมิลาเนาเดิม

ตารางที่ 1.1 ภูมิลาเนาของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ภูมิลาเนาเดิมของหัวหน้าครอบครัว				รวม
	ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคใต้	
มีฐานะมั่นคง	48	32	16	4	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	68	20	12	0	100 (25)
รวม	58 (29)	26 (13)	14 (7)	2 (1)	100 (50)

ข้อมูลจากตารางแสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครอบครัวทั้งครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง และมีฐานะไม่มั่นคงส่วนใหญ่จะมีภูมิลาเนาเดิมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นคือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีหัวหน้าครอบครัวที่มีภูมิลาเนาเดิมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 48 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีหัวหน้าครอบครัวที่มีภูมิลาเนาเดิมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงร้อยละ 68 ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นจังหวัดร้อยเอ็ด มหาสารคาม นครราชสีมา เป็นต้น รองลงมา ได้แก่หัวหน้าครอบครัวที่มีภูมิลาเนาเดิมในภาคกลางเหนือ และใต้ ตามลำดับ นั่นคือในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงหัวหน้าครอบครัวมีภูมิลาเนาเดิมในภาคกลางร้อยละ 32 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีภูมิลาเนาอยู่ในภาคกลางร้อยละ 20 รองลงมาคือ ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงหัวหน้าครอบครัวมีภูมิลาเนาในภาคเหนือร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีภูมิลาเนาเดิมในภาคเหนือ ร้อยละ 12 และที่น้อยที่สุดคือ มีภูมิลาเนาจากภาคใต้ คือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง

มีหัวหน้าที่มีภูมิสำเนาในภาคใต้เพียงร้อยละ 4 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ไม่มีหัวหน้าครอบครัวที่มีภูมิสำเนาเดิมจากภาคใต้เลย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้จะเนื่องจากว่าคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการย้ายถิ่นมากกว่าในภาคอื่น ๆ เพราะส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ทำนาทำไร่ไม่ไฉฉล จึงนิยมเข้ามาขายแรงงานในกรุงเทพฯ ส่วนในภาคใต้ เศรษฐกิจจะดีกว่าภาคอื่น ๆ จึงไม่นิยมการย้ายถิ่นอย่างเช่นในภาคอื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1.2 ภูมิลำเนาเดิมของภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ภูมิลำเนาเดิมของภรรยา				รวม
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคใต้	
มีฐานะมั่นคง	60	24	12	4	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	64	12	20	4	100 (25)
รวม	62 (31)	18 (9)	16 (8)	4 (2)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ภูมิลำเนาเดิมของภรรยา มีเช่นเดียวกับภูมิลำเนาเดิมของหัวหน้าครอบครัว คือส่วนใหญ่แล้วจะมีภูมิลำเนาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั่นคือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะมีภรรยาที่มีภูมิลำเนาเดิมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 60 ขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะมีภรรยาที่มีภูมิลำเนาเดิมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 64 ส่วนที่รองลงมาได้แก่ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ภรรยาจะมีภูมิลำเนาเดิมในภาคกลางร้อยละ 24 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ภรรยาที่มีภูมิลำเนาเดิมรองลงมาในภาคกลางเพียงร้อยละ 12 และครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีภูมิลำเนาเดิมจากภาคเหนือเพียงร้อยละ 12 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ภรรยาที่มีภูมิลำเนาเดิมในภาคเหนือร้อยละ 20 และภรรยาที่มีภูมิลำเนาเดิมจากภาคใต้ มีเท่ากันคือ ร้อยละ 4 ซึ่งอาจสรุปได้ว่า จากครอบครัวทั้งสองประเภท ส่วนใหญ่จะมีภูมิลำเนาเดิมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม นครราชสีมา บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด เป็นต้น รองลงมาในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง คือ ภาคกลาง (กาญจนบุรี, อยุธยา, สุพรรณบุรี ฯลฯ) ภาคเหนือ (สุโขทัย, นครสวรรค์

าลา) และที่น้อยที่สุดคือ ภาคใต้ ได้แก่จังหวัดนครศรีธรรมราช และในครอบครัวที่มีฐานะ
ไม่มั่นคงนั้น รองลงมาคือ มีภูมิลำเนาในภาคเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ตามลำดับ

และเมื่อถามถึงครอบครัวของทั้งหัวหน้าครอบครัวและภรรยา ส่วนใหญ่แล้ว
ครอบครัวของทั้งสามีและภรรยาจะยังคงอยู่ในภูมิลำเนาเดิมไม่ได้ย้ายเข้ามา และ
ยังคงทำอาชีพทางการเกษตร เช่นเดิม อาจจะมีอพยพเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ บ้าง
แต่ส่วนใหญ่จะเป็นญาติพี่น้องมากกว่า และด้วยเหตุนี้ เมื่อถึงฤดูกาลทำนา ทั้งหัวหน้า
ครอบครัวและภรรยาจึงมักจะกลับไปยังภูมิลำเนาเดิม เพื่อช่วยครอบครัวทำการเพาะปลูก
โดยอาจจะไปทั้งสองคนหรือคนใดคนหนึ่ง

สำหรับอาชีพเดิมในชนบทของทั้งหัวหน้าครอบครัวและภรรยา ส่วนใหญ่จะ
ตอบว่าทำการเกษตรมาก่อน คือ หัวหน้าครอบครัวร้อยละ 86 ภรรยาร้อยละ 90 ที่
มีอาชีพเดิมเป็นเกษตรกรมาก่อน ในจำนวนนี้รวมถึงทั้งที่เป็นลูกจ้างที่รับทำงานเกี่ยว
กับการเกษตรด้วย ส่วนผู้ที่เคยประกอบอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกร (ลูกจ้าง, กรรมกร
าลา) หัวหน้าครอบครัวมีร้อยละ 14 ส่วนภรรยาที่เคยประกอบอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกร
มีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. สาเหตุของการย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ร. 3 สาเหตุของการย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานครของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะ ของ ครอบครัว	สาเหตุการอพยพเข้าสู่กรุงเทพมหานครของหัวหน้าครอบครัว						
	ไม่มี ที่ดิน ทำกิน	หากการ เกษตร ไม่ ได้ผล	ย้ายตาม ครอบครัว	โอกาสในการ ทำงานดีกว่า	ศึกษาต่อ	อื่น ๆ	รวม
มีฐานะมั่นคง	20	24	8	40	4	4	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	12	28	4	44	4	8	100 (25)
รวม	16 (8)	26 (13)	6 (3)	42 (21)	4 (2)	6 (3)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้หัวหน้าครอบครัวทั้งสองกลุ่มย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานครมากที่สุด เพื่อโอกาสในการหางานทำที่ดีกว่า โดยจากการวิจัยพบว่า ในครอบครัวที่มั่นคงย้ายเข้ากรุงเทพมหานคร เนื่องจากไม่มีที่ดินทำกินร้อยละ 20 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงย้ายเข้ากรุงเทพมหานคร เพราะไม่มีที่ทำกินเพียงร้อยละ 12 หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ย้ายเข้ากรุงเทพมหานคร เนื่องจากหากการเกษตรไม่ได้ผลร้อยละ 24 ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงหัวหน้าครอบครัวย้ายเข้ากรุงเทพมหานคร เนื่องจากหากการเกษตรไม่ได้ผลมีถึงร้อยละ 27 ครอบครัวฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวย้ายตามครอบครัวร้อยละ 8 ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงย้ายตามครอบครัวร้อยละ 4 ที่มาก

ที่สุดคือ ครอบครัวมั่นคงย้ายเข้ากรุงเทพมหานคร เพื่อโอกาสในการทำงานที่ดีกว่า ร้อยละ 40 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงย้ายเพื่อโอกาสในการทำงานทำที่ดีกว่า ร้อยละ 44 ครอบครัวที่ฐานะมั่นคงย้ายเพื่อศึกษาต่อร้อยละ 4 เท่ากับในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง และย้ายจากสาเหตุอื่น ๆ (หนีคดี, หนีอิทธิพล, ทะเลาะกับพ่อแม่) ในครอบครัวฐานะมั่นคงมีร้อยละ 4 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 8

จากข้อมูลนี้พอจะสรุปได้ว่า สาเหตุของการย้ายสู่กรุงเทพมหานครของหัวหน้าครอบครัวทั้งสองประเภทนี้เนื่องจาก เพื่อโอกาสในการทำงานที่ดีกว่า ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากการทำนาทำไร่ในภูมิลำเนาเดิมของตนไม่ได้ผล หรืออาจจะเนื่องจาก ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน คนที่อยู่ในวัยแรงงานจึงนิยมที่จะย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพื่อทำงานที่ดีกว่าและมีรายได้มากกว่าในชนบท

คุรุณวิทย์วิทยธรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 สาเหตุการย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานครของภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะ ของ ครอบครัว	สาเหตุการย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานครของภรรยา					
	ทำการเกษตร ไม่ได้ผล	ย้ายตาม ครอบครัว	โอกาสในการ ทำงานดีกว่า	โอกาสในการ ศึกษาต่อ	อื่น ๆ	รวม
มีฐานะมั่นคง	16	16	60	4	4	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	12	28	48	4	8	100 (25)
รวม	14 (7)	22 (11)	54 (27)	4 (2)	6 (3)	100 (50)

จากข้อมูล แสดงให้เห็นว่า สาเหตุการย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานครของภรรยา พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่เพื่อโอกาสในการทำงานที่ดีกว่า นั่นคือ ครอบครัวฐานะมั่นคง ภรรยาย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากทำการเกษตรไม่ได้ผลร้อยละ 16 ในขณะที่ ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงย้ายเนื่องจากทำการเกษตรไม่ได้ผลร้อยละ 12 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงย้ายตามครอบครัวร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงย้ายตามครอบครัวร้อยละ 28 และที่มากที่สุดคือ เพื่อโอกาสในการทำงานที่ดีกว่าคือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ภรรยาย้ายเพื่อโอกาสในการทำงานที่ดีกว่าร้อยละ 60 ในขณะที่ใน ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงย้ายเพื่อโอกาสในการทำงานที่ดีกว่าร้อยละ 48 นอกจากนี้ ยังมีย้ายเพื่อการศึกษาต่อ ร้อยละ 4 เท่ากัน และสาเหตุอื่น ๆ (หนีตามสามีมา, ทะเลาะกับพ่อ-แม่ ฯลฯ) ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีร้อยละ 4 ในขณะที่ครอบครัวที่มี ฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 8

จากข้อมูลในตารางที่ 3 และ 4 จะเห็นว่าทั้งหัวหน้าครอบครัวและภรรยา ย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานครก็เพื่อโอกาสในการหางานทำที่ดีกว่าในชนบท

หมายเหตุ เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดให้ยืมเอาค่าตอบแทนของกลุ่มตัวอย่าง เป็นเกณฑ์ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ข้อมูลของการไม่มีที่ดินทำกินและทำการเกษตรไม่ได้ผลมีอัตราส่วนไม่มากนัก ถ้าหากรวมให้ผู้ตอบสามารถตอบได้หลายสาเหตุ ก็อาจจะได้ ข้อมูลที่มีการกระจายต่างไปจากนี้ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. ที่อยู่อาศัยครั้งแรกในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1.5 ที่อยู่อาศัยครั้งแรกในกรุงเทพมหานครของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตาม
ฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ที่อยู่อาศัยครั้งแรกในกรุงเทพมหานคร			รวม
	ชุมชนแออัด		ไม่ใช่ชุมชน แออัด	
	ชุมชนชอยสวนพุ่มฯ	ชุมชนอื่น ๆ		
มีฐานะมั่นคง	68	24	8	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	60	36	4	100 (25)
รวม	64 (32)	30 (15)	6 (3)	100 (50)

จากข้อมูล แสดงให้เห็นว่าที่อยู่อาศัยครั้งแรกในกรุงเทพมหานครของหัวหน้าครอบครัวนั้นมีทั้งที่อาศัยในชุมชนแออัด และที่ไม่ใช่ชุมชนแออัด เช่น บ้านเช่า ที่พักในโรงแรม บ้านพักของนายจ้าง ฯลฯ รายละเอียดจากการพบว่ามีฐานะมั่นคงที่มีที่อยู่อาศัยครั้งแรกในชุมชนแออัดร้อยละ 92 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง มีที่อยู่อาศัยแห่งแรกในชุมชนแออัดมากถึงร้อยละ 96 และครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวมีที่อาศัยครั้งแรกที่ไม่ใช่ชุมชนแออัดร้อยละ 8 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง หัวหน้าครอบครัวมีที่อยู่ครั้งแรกที่ไม่ใช่ชุมชนแออัดร้อยละ 4 เท่านั้น

และเมื่อพิจารณาถึงครอบครัวที่มีที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนแออัด จะพบว่า ในครอบครัวที่ฐานะมั่นคงได้เข้าอาศัยในชุมชนแออัดร้อยละ 92 นั้น เข้าอาศัยในชุมชนแออัด

ชอยสวนพลูพัฒนาร้อยละทั้งแค้นแรกร้อยละ 68 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงที่เข้ามาอาศัยในชุมชนแออัดร้อยละ 96 มีร้อยละ 60 ที่มาอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนาเลย และในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงเข้ามาอาศัยในชุมชนอื่น ๆ ก่อนจึงจะย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนาร้อยละ 24 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะเข้ามาอยู่ในชุมชนอื่นก่อนเข้ามาอยู่ในชุมชนแออัดชอยสวนพลูร้อยละ 36

สรุปได้ว่า ในครอบครัวทั้งสองกลุ่มนั้น หัวหน้าครอบครัวจะมีที่อาศัยแห่งแรกในกรุงเทพมหานครเป็นชุมชนแออัดมากกว่า ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากเช่าได้ในราคาถูกหรืออยู่ได้โดยไม่เสียค่าเช่าที่ เพราะเป็นที่ของรัฐหรือเอกชน เหมาะสำหรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค้ำก็เป็นได้

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1.6 ที่อยู่อาศัยครั้งแรกในกรุงเทพมหานครของภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ที่อยู่อาศัยครั้งแรกในกรุงเทพมหานคร			รวม
	ชุมชนแออัด		ไม่ใช่ชุมชน แออัด	
	ชุมชนชอยสวนพุดฯ	ชุมชนอื่น ๆ		
มีฐานะมั่นคง	76	8	16	100 (23)
มีฐานะไม่มั่นคง	80	12	8	100 (25)
รวม	78 (39)	10 (5)	12 (6)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงว่า ภรรยาของครอบครัวทั้งสองกลุ่ม จะมีที่อยู่ครั้งแรกที่เป็นชุมชนแออัดและไม่ใช่ชุมชนแออัด โดยข้อมูลจากตารางพบว่า ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง อาศัยในชุมชนแออัดร้อยละ 84 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีที่อยู่อาศัยครั้งแรกในชุมชนแออัดร้อยละ 92 และภรรยาที่มีฐานะมั่นคงมีที่อยู่อาศัยครั้งแรกที่ไม่ใช่ชุมชนแออัดร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ภรรยาจะมีที่อยู่อาศัยครั้งแรกไม่ใช่ชุมชนแออัดเพียงร้อยละ 8

สำหรับชุมชนแออัดที่อยู่อาศัยครั้งแรกนั้น ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงเข้าอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพุดพัฒนาเลยร้อยละ 76 ในขณะที่ภรรยาในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีที่อยู่อาศัยครั้งแรกเป็นชุมชนแออัดชอยสวนพุดพัฒนาเลยร้อยละ 80 และภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีที่อยู่อาศัยครั้งแรกเป็นชุมชนแออัดอื่น ๆ ก่อนที่จะย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนแออัดชอยสวนพุดพัฒนามีร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงภรรยา

จะอยู่ที่ชุมชนแออัดอื่น ๆ ก่อนที่จะย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา ร้อยละ 12

สำหรับผู้ที่ชักชวนเข้ามาอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา ทั้งหัวหน้าครอบครัวและภรรยาส่วนใหญ่จะบอกว่า เพื่อน หรือญาติพี่น้อง หรือคู่สมรส ที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้มาก่อนเป็นผู้ชักชวน และมีบางส่วนที่เข้ามาอาศัยในชุมชนนี้เองโดยไม่มีใครชักชวน

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ง. ระยะเวลาที่เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และในชุมชนแออัด
ชอยสวนพลูพัฒนา

- ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร หมายถึง ระยะเวลาที่นับ
รวมกันเข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครทั้งหมดจนถึงวันที่ทำการสัมภาษณ์
- ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน หมายถึง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน
ชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนาทั้งหมดจนถึงวันที่ทำการสัมภาษณ์

ตารางที่ 7 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน
แออัดชอยสวนพลูพัฒนาของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ก. ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ของหัวหน้าครอบครัว				รวม
	1-3 ปี	4-6 ปี	7-9 ปี	10 ปีขึ้นไป	
มีฐานะมั่นคง	8	8	16	68	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	4	12	28	56	100 (25)
รวม	6 (3)	10 (5)	22 (11)	62 (31)	100 (50)

ตารางที่ 1.7 (ต่อ)

ฐานะของ ครอบครัว	ข. ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพุดา ของหัวหน้าครอบครัว				รวม
	1-3 ปี	4-6 ปี	7-9 ปี	10 ปีขึ้นไป	
มีฐานะมั่นคง	20	8	8	64	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	28	8	12	54	100 (25)
รวม	24 (12)	8 (4)	10 (5)	58 (29)	100 (50)

จากตารางที่ 1.7 ก. จะแสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครอบครัวของทั้งสองกลุ่ม จะเข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครนี้เป็นเวลานานคือ 10 ปีขึ้นไปมากที่สุด นั้น หมายถึง ครอบครัวที่มีความมั่นคงมีหัวหน้าครอบครัวที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เป็นเวลา 10 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 68 ส่วนในครอบครัวที่ไม่มีความมั่นคง หัวหน้าครอบครัว ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครนานที่สุดคือ 10 ปีขึ้นไปร้อยละ 56 รายละเอียด ในตารางพบว่า

หัวหน้าครอบครัวมีฐานะมั่นคงอาศัยในกรุงเทพมหานคร 1-3 ปีร้อยละ 8 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวมีฐานะไม่มั่นคงอาศัยในกรุงเทพมหานคร 1-3 ปีร้อยละ 4 หัวหน้าครอบครัวที่ฐานะมั่นคงที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร 4-6 ปีร้อยละ 8 ในขณะที่ หัวหน้าครอบครัวฐานะไม่มั่นคงอาศัยในกรุงเทพมหานคร 4-6 ปีร้อยละ 12 หัวหน้า ครอบครัวที่ฐานะมั่นคงอาศัยในกรุงเทพมหานคร 7-9 ปีร้อยละ 16 ในขณะที่หัวหน้า ครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงอาศัยในกรุงเทพมหานคร 7-9 ปีมีร้อยละ 28 ส่วนหัวหน้า

ครอบครัวฐานะมั่นคงที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร 10 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 68 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงอาศัยในกรุงเทพมหานคร 10 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 56 สรุปได้ว่า ในครอบครัวทั้งสองกลุ่ม หัวหน้าครอบครัวจะอาศัยในกรุงเทพมหานครเป็นเวลานานกว่า 10 ปีขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 17.7. ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา ข้อมูลจากตารางแสดงว่า หัวหน้าครอบครัวที่ฐานะมั่นคงอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา 1-3 ปี ร้อยละ 20 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา 1-3 ปีมีร้อยละ 28 หัวหน้าครอบครัวฐานะมั่นคงอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา 4-6 ปีมีร้อยละ 8 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา 4-6 ปีมีร้อยละ 8 หัวหน้าครอบครัวฐานะมั่นคงอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา 7-9 ปีร้อยละ 8 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวฐานะไม่มั่นคงอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนาร้อยละ 12 และหัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา 10 ปีขึ้นไปร้อยละ 64 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงอาศัยอยู่ในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา 10 ปีขึ้นไปร้อยละ 54

จากข้อมูลแสดงว่า หัวหน้าครอบครัวทั้งสองกลุ่มนั้นจะอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนาเป็นระยะเวลานานกว่า 10 ปีขึ้นไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๘ ระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร และระยะเวลาที่เข้ามาอาศัย
 ในชุมชนแออัดของสวนพลูพัฒนาของภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ก. ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ของภรรยา				รวม
	1-3 ปี	4-6 ปี	7-9 ปี	10 ปีขึ้นไป	
มีฐานะมั่นคง	8	8	24	60	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	12	16	20	52	100 (25)
รวม	10 (5)	12 (6)	22 (11)	56 (28)	100 (50)
ฐานะของ ครอบครัว	ข. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด ของสวนพลูพัฒนาของภรรยา				รวม
	1-3 ปี	4-6 ปี	7-9 ปี	10 ปีขึ้นไป	
มีฐานะมั่นคง	20	12	16	52	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	24	8	28	40	100 (25)
รวม	22 (11)	10 (5)	22 (11)	46 (23)	100 (50)

ตารางที่ 1.8 ก. จากข้อมูลแสดงว่าภรรยาในครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะมีระยะเวลาอาศัยในกรุงเทพมหานครดังนี้ ภรรยาในครอบครัวที่ฐานะมั่นคง อาศัยในกรุงเทพมหานคร 1-3 ปีร้อยละ 8 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร 1-3 ปีร้อยละ 12 ภรรยาครอบครัวที่ฐานะมั่นคงที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร 4-6 ปีร้อยละ 8 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงอาศัยในกรุงเทพมหานคร 4-6 ปีมีร้อยละ 16 ภรรยาครอบครัวที่ฐานะมั่นคงอาศัยในกรุงเทพมหานคร 7-9 ปีมีร้อยละ 24 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงอาศัยในกรุงเทพมหานคร 7-9 ปีมีร้อยละ 20 ส่วนภรรยาครอบครัวที่ฐานะมั่นคงที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร 10 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 60 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงอาศัยในกรุงเทพมหานคร 10 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 52 สรุปได้ว่าในครอบครัวทั้งสองกลุ่มนั้น ภรรยาส่วนใหญ่จะอาศัยในกรุงเทพมหานคร เป็นเวลานานกว่า 10 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 1.8 ข. ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา ข้อมูลจากตารางแสดงว่า ภรรยาครอบครัวที่ฐานะมั่นคงอาศัยในชุมชนชอยสวนพลูพัฒนา 1-3 ปีร้อยละ 20 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงอาศัยในชุมชนชอยสวนพลูพัฒนา 1-3 ปีมีร้อยละ 24 ภรรยาครอบครัวที่ฐานะมั่นคงอาศัยในชุมชนชอยสวนพลูพัฒนา 4-6 ปีร้อยละ 12 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงอาศัยในชุมชนชอยสวนพลูพัฒนา 4-6 ปีร้อยละ 8 ภรรยาครอบครัวที่ฐานะมั่นคงอาศัยในชุมชนชอยสวนพลูพัฒนา 7-9 ปีร้อยละ 16 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงอาศัยในชุมชนชอยสวนพลูพัฒนา ร้อยละ 28 และภรรยาครอบครัวที่ฐานะมั่นคงอาศัยในชุมชนชอยสวนพลูพัฒนา 10 ปีขึ้นไปร้อยละ 52 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงอาศัยอยู่ในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา 10 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 40

จากข้อมูลแสดงว่า ภรรยาในครอบครัวทั้งสองกลุ่มนั้นจะอาศัยในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนาเป็นระยะเวลาานกว่า 10 ปีขึ้นไป

จ. การศึกษา

ตารางที่ 1.9 การศึกษาของภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว					รวม
	ไม่มีการศึกษา	ชั้น ป.4-ป.7	มศ.1-5	วิชาชีพ	อื่น ๆ	
มีฐานะมั่นคง	4	48	36	8	4	100 (25)
มีฐานะไม่ มั่นคง	12	68	12	4	4	100 (25)
รวม	8 (4)	58 (29)	24 (12)	6 (3)	4 (2)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครอบครัวที่ฐานะมั่นคง ไม่มีการศึกษา ร้อยละ 4 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ไม่มีการศึกษาร้อยละ 12 หัวหน้าครอบครัวที่ฐานะมั่นคงมีการศึกษาประถมปีที่ 4-7 ร้อยละ 48 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง จบการศึกษาชั้นประถมปีที่ 4-7 ร้อยละ 68 หัวหน้าครอบครัวฐานะมั่นคง จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 36 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคง จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 12 หัวหน้าครอบครัวจบการศึกษาวิชาชีพ (ช่างเครื่องยนต์, ช่างสี, พิมพ์ดีด ฯลฯ) ร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคง จบการศึกษาระดับวิชาชีพ ร้อยละ 4 หัวหน้าครอบครัวที่ฐานะมั่นคงได้รับการศึกษาอื่น ๆ คือ ได้รับการฝึกอบรมจากโครงการฝึกอาชีพ ของกรุงเทพมหานคร เช่น ช่างไม้, ช่างสี, ช่างไฟฟ้า เป็นต้น มีร้อยละ 4 เท่ากับหัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง

จากข้อมูลพอสรุปได้ว่า หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่แล้วจะจบการศึกษาเพียง แต่ ประถมปีที่ 4-7 เท่านั้น

ตารางที่ 1.10 การศึกษาของภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ประเภทของ ครอบครัว	ระดับการศึกษาของภรรยา					รวม
	ไม่มีการศึกษา	ชั้น ป.4-ป.7	มศ.1-5	วิชาชีพ	อื่น ๆ	
มีความมั่นคง	12	64	4	8	12	100 (25)
ไม่มีความมั่นคง	24	60	0	4	12	100 (25)
รวม	18 (9)	62 (31)	2 (1)	6 (3)	12 (6)	100 (50)

จากการศึกษาพบว่า ในครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ภรรยาจะมีการศึกษาในระดับชั้นประถมปีที่ 4-7 เป็นส่วนใหญ่ คือ ในครอบครัวที่มีความมั่นคง ภรรยาไม่มีการศึกษาร้อยละ 12 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงไม่มีการศึกษาร้อยละ 24 ภรรยาครอบครัวที่มีการศึกษาระดับประถมปีที่ 4-7 ร้อยละ 64 ในขณะที่ภรรยาที่มีฐานะไม่มั่นคงมีการศึกษาระดับประถม 4-7 มีร้อยละ 60 ภรรยาครอบครัวฐานะมั่นคงมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีร้อยละ 4 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวฐานะไม่มั่นคงไม่ปรากฏว่ามีภรรยาที่จบการศึกษาระดับนี้ ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จบการศึกษาระดับวิชาชีพ (พยาบาล, ช่างเสริมสวย, ช่างตัดเสื้อ ฯลฯ) มีร้อยละ 8 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 4 ภรรยาครอบครัวมั่นคงมีการศึกษาอื่น ๆ คือ ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพจากโครงการฝึกอาชีพของ วิทยาลัยสงเคราะห์ สำนักรักษาสุขภาพสังคมมีร้อยละ 12 เท่ากับในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง

จากการศึกษานี้จึงพอสรุปได้ว่า การศึกษาของภรรยาในชุมชนแออัดชอยสวนพุดพัฒนาส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-7 เท่านั้น เช่นเดียวกับหัวหน้าครอบครัว และมีอัตราส่วนของผู้ที่ไม่มีการศึกษาสูงพอสมควรด้วย อาจจะเนื่องจากปัญหา

ทางเศรษฐกิจของครอบครัว และการไม่เห็นความสำคัญในการศึกษาของสตรี ซึ่งเป็นค่านิยมเดิมในสังคมไทยชนบท ที่เห็นว่าผู้หญิงไม่จำเป็นจะต้องมีการศึกษาสูง เพราะไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร โดยจะเน้นในเรื่องการบ้านการเรือนมากกว่า จึงทำให้ผู้หญิงไม่มีการศึกษาหรือมีน้อย

1.2 โครงสร้างของครอบครัว

ก. แบบของครอบครัว

ครอบครัวแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ

1. ครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) หมายถึงครอบครัวที่ประกอบด้วย สามี ภรรยา บุตร อาศัยอยู่ด้วยกัน โดยอาจจะมี บิดา มารดา พี่หรือน้องของสามี หรือน้องภรรยา หรือของทั้งสองฝ่าย อาศัยอยู่ด้วยกันที่ยังไม่มีครอบครัว

2. ครอบครัวขยาย (Extended family) หมายถึง ครอบครัวเดี่ยว อย่างน้อยสองครอบครัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับญาติพี่น้องกัน อาศัยอยู่ด้วยกัน เช่น เป็นครอบครัวของพี่หรือน้องของหัวหน้าครอบครัว หรือของภรรยา หรือครอบครัวของบุตรที่แต่งงานแล้ว เป็นต้น มาอาศัยอยู่ร่วมกัน

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1.11 แบบครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	แบบครอบครัว						รวม	รวม
	ครอบครัวเดี่ยว			รวม	ครอบครัวขยาย			
	พ่อ-แม่-ลูก ญาติสามี	พ่อ-แม่-ลูก ญาติภรรยา	พ่อ-แม่-ลูก		ครอบครัวที่ศึกษา + ครอบครัวลูก	ครอบครัวที่ศึกษา + ครอบครัวพ่อแม่		
มีฐานะมั่นคง	80	8	8	96 (24)	4	0	4 (1)	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	76	4	8	88 (22)	8	4 (1)	12 (3)	100 (25)
รวม	78 (39)	6 (3)	8 (4)	92 (46)	6	2	8 (4)	100 (50)

ข้อมูลในตารางแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวยุคหนึ่งจะมีแบบครอบครัวเป็น
 ครอบครัวยุคหนึ่งเป็นส่วนใหญ่ คือ ในครอบครัวยุคหนึ่งที่มีฐานะมั่นคงนั้นเป็นครอบครัวยุคหนึ่ง
 96 ครอบครัวยุคหนึ่ง 4 ขณะที่ครอบครัวยุคหนึ่งที่มีฐานะไม่มั่นคงเป็นครอบครัวยุคหนึ่ง
 88 ครอบครัวยุคหนึ่ง 12 และในครอบครัวยุคหนึ่งจะเป็นครอบครัวยุคหนึ่งที่มีพ่อแม่
 ลูก อาศัยอยู่ด้วยกันมากที่สุดคือ ในครอบครัวยุคหนึ่งที่มีฐานะมั่นคงมีร้อยละ 80 และในครอบครัวยุคหนึ่ง
 ที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 76 จึงสรุปได้ว่า ครอบครัวยุคหนึ่งในชุมชนแออัดขอยสวนพัฒนา
 ส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวยุคหนึ่ง และส่วนใหญ่จะเป็นแบบ พ่อแม่ลูกอาศัยอยู่ด้วยกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ตารางที่ 1.12 จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำแนกตามฐานะของครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	จำนวนสมาชิกในครอบครัว				รวม
	3-4 คน	5-6 คน	7-8 คน	9-10 คนขึ้นไป	
มีฐานะมั่นคง	28	60	8	4	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	4	56	32	8	100 (25)
รวม	16 (8)	58 (29)	20 (10)	6 (3)	100 (50)

จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวฐานะมั่นคงมีสมาชิก 3-4 คน ร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง มีสมาชิก 3-4 คนร้อยละ 4 ครอบครัวฐานะมั่นคงมีสมาชิก 5-6 คนถึงร้อยละ 60 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีสมาชิกครอบครัว 5-6 คนร้อยละ 56 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีสมาชิก 7-8 คนมีร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีสมาชิก 7-8 คนมีถึงร้อยละ 32 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีสมาชิกครอบครัว 9-10 คนขึ้นไปมีร้อยละ 4 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีสมาชิก 9-10 คนขึ้นไปมีร้อยละ 8

จากข้อมูลแสดงว่า ครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะมีสมาชิก 5-6 คนเป็นส่วนใหญ่ แต่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง จะมีสมาชิกในครอบครัวมากกว่าครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง

ค. จำนวนบุตรที่อาศัยอยู่กับครอบครัว

ตารางที่ 1.13 จำนวนบุตรที่อาศัยอยู่กับครอบครัวในปัจจุบัน จำแนกตามครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	จำนวนบุตรที่อาศัยอยู่กับครอบครัวในปัจจุบัน					รวม
	1-2 คน	3 คน	4 คน	5 คน	6 คนขึ้นไป	
มีฐานะมั่นคง	24	60	12	4	0	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	12	52	20	8	8	100 (25)
รวม	18 (9)	56 (28)	16 (8)	6 (3)	4 (2)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีบุตรที่อาศัยอยู่ด้วย 1-2 คนร้อยละ 24 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีบุตรอาศัยอยู่ด้วย 1-2 คน ร้อยละ 12 ครอบครัวฐานะมั่นคงมีบุตรที่อาศัยอยู่ด้วย 3 คนมีร้อยละ 60 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีบุตรอยู่ด้วย 3 คนมีร้อยละ 52 ครอบครัวฐานะมั่นคงมีบุตรอยู่ด้วย 4 คนมีร้อยละ 12 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีบุตรอยู่ด้วย 4 คนมีร้อยละ 20 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีบุตรอยู่ด้วย 5 คนร้อยละ 4 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีบุตรอยู่ด้วย 5 คนร้อยละ 8 และในครอบครัวที่มั่นคง ไม่มีจำนวนบุตรที่อยู่ด้วยกันเกิน 5 คนขึ้นไป ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีบุตรที่อาศัยอยู่ด้วย 6 คนขึ้นไปมีร้อยละ 8

ซึ่งจากการศึกษาแสดงว่า ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ครอบครัวทั้งสองกลุ่ม จะมีบุตรที่อาศัยอยู่ด้วยมากที่สุดคือ 3 คน ซึ่งความจริงอาจจะมียุตรมากกว่า 3 คน แต่อาจจะโตแล้ว และไปทำงานที่อื่น หรืออาจจะส่งไปให้ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้อง

ที่อยู่ทางจังหวัดช่วยเลี้ยง ฯลฯ ข้อมูลที่แสกนจึงเป็นจำนวนบุตรยังเป็นภาวะความรับผิดชอบของพ่อ-แม่ อยู่อย่างแท้จริง

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ง. อายุ

ตารางที่ 1.14 อายุของหัวหน้าครอบครัว และภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ก. อายุของหัวหน้าครอบครัว						รวม
	21-26 ปี	27-32 ปี	33-38 ปี	39-44 ปี	45-50 ปี	51 ปีขึ้นไป	
มีฐานะ มั่นคง	0	24	32	20	8	16	100 (25)
มีฐานะ ไม่มั่นคง	4	20	40	8	16	12	100 (25)
รวม	2 (1)	22 (11)	36 (18)	14 (7)	12 (6)	14 (7)	100 (50)
ฐานะของ ครอบครัว	ข. อายุของภรรยา						รวม
	21-26 ปี	27-32 ปี	33-38 ปี	39-44 ปี	45-50 ปี	51 ปีขึ้นไป	
มีฐานะ มั่นคง	8	36	24	16	8	8	100 (25)
มีฐานะ ไม่มั่นคง	12	28	32	12	12	4	100 (25)
รวม	10 (5)	32 (16)	28 (14)	14 (7)	10 (5)	6 (3)	100 (50)

ตารางที่ 1. 14 ก. อายุของหัวหน้าครอบครัว จากข้อมูลพบว่า ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงไม่มีหัวหน้าที่มีอายุ 21-26 ปีเลย ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคง หัวหน้าครอบครัวที่มีอายุระหว่าง 21-26 ปีมีร้อยละ 4 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวอายุระหว่าง 27-32 ปีมีร้อยละ 24 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงอายุระหว่าง 27-32 ปีมีร้อยละ 20 ครอบครัวฐานะมั่นคงอายุระหว่าง 33-38 ปีมีร้อยละ 32 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงอายุระหว่าง 33-38 ปีมีร้อยละ 40 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวอายุระหว่าง 39-44 ปีมีร้อยละ 20 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงหัวหน้าครอบครัวอายุระหว่าง 39-44 ปีมีร้อยละ 8 หัวหน้าครอบครัวฐานะมั่นคงอายุ 45-50 ปีมีร้อยละ 8 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงอายุ 45-50 ปีมีร้อยละ 16 และหัวหน้าครอบครัวที่ฐานะมั่นคงอายุ 51 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 12

จากข้อมูลอาจจะสรุปได้ว่า หัวหน้าครอบครัวในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนาส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 33-38 ปี หัวหน้าครอบครัวที่อายุน้อยที่สุด 24 ปี และอายุมากที่สุดคือ 66 ปี และเป็นที่น่าสนใจก็คือ ในกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จะไม่มีกลุ่มอายุช่วง 21-26 ปีเลย อาจจะเนื่องจากว่าในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมเท่านั้น กว่าจะสามารถสร้างความมั่นคงหรือมีงานที่มีรายได้สม่ำเสมอขึ้น ก็ต้องใช้เวลานานก็อาจเป็นไปได้

ตารางที่ 1. 14 ข. อายุของภรรยา ข้อมูลในตารางแสดงให้เห็นว่า ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงอายุ 21-26 ปีมีร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวไม่มั่นคงมีร้อยละ 12 ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงอายุ 27-32 ปีมีร้อยละ 36 ในขณะที่ครอบครัวไม่มั่นคงมีร้อยละ 28 ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงอายุ 33-38 ปีมีร้อยละ 24 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 32 ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงอายุ 39-44 ปีมีร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 12 ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงอายุ 45-50 ปีมีร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 12 ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงอายุ 51 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 8 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงอายุ 51 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 4

จากข้อมูลสรุปได้ว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะมีอายุระหว่าง 27-32 ปี เป็นส่วนใหญ่ และครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงภรรยาจะมีอายุระหว่าง 33-38 ปี เป็นส่วนใหญ่ จากข้อมูลภรรยาที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 22 และอายุมากที่สุดคือ 60 ปี

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จ. อายุแรกสมรส

ตารางที่ 1.15 อายุแรกสมรสของหัวหน้าครอบครัว และภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ก. อายุแรกสมรสของหัวหน้าครอบครัว				รวม
	ต่ำกว่า 20 ปี	21-26 ปี	27-32 ปี	33 ปีขึ้นไป	
มีฐานะมั่นคง	20	52	24	4	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	24	48	28	0	100 (25)
รวม	22 (11)	50 (25)	26 (13)	2 (1)	(50)
ฐานะของ ครอบครัว	ข. อายุแรกสมรสของภรรยา				รวม
	ต่ำกว่า 20 ปี	21-26 ปี	27-32 ปี	33 ปีขึ้นไป	
มีฐานะมั่นคง	36	56	8	0	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	44	52	4	0	100 (25)
รวม	40 (20)	54 (27)	6 (3)	0 (0)	100 (50)

ตารางที่ 1.15 ก. อายุแรกสมรสของหัวหน้าครอบครัว จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวทั้งสองกลุ่ม หัวหน้าครอบครัวจะแต่งงานในช่วงอายุระหว่าง 21-26 ปีมากที่สุด คือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวแต่งงานอายุต่ำกว่า 20 ปีร้อยละ 20 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงแต่งงานอายุต่ำกว่า 20 ปีมีร้อยละ 24 หัวหน้าครอบครัวฐานะมั่นคงแต่งงานอายุ 21-26 ปีมีร้อยละ 52 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงหัวหน้าครอบครัวแต่งงานอายุ 21-26 ปีร้อยละ 48 หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงแต่งงานอายุ 27-32 ปีร้อยละ 24 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงแต่งงานอายุ 27-32 ปีมีร้อยละ 28 หัวหน้าครอบครัวที่แต่งงานอายุ 33 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 4 ในขณะที่ในครอบครัวฐานะไม่มั่นคงไม่มีหัวหน้าครอบครัวที่แต่งงานอายุ 33 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 1.15 ข. อายุแรกสมรสของภรรยา จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ภรรยาของครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะแต่งงานช่วงอายุระหว่าง 21-26 ปีเป็นส่วนใหญ่เหมือนกัน นั่นคือ ภรรยาของครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงแต่งงานช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปีร้อยละ 36 ในขณะที่ครอบครัวที่ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงแต่งงานอายุต่ำกว่า 20 ปีร้อยละ 44 ภรรยาครอบครัวฐานะมั่นคงแต่งงานอายุ 21-26 ปีร้อยละ 56 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวฐานะไม่มั่นคงแต่งงานอายุ 21-26 ปีร้อยละ 52 ภรรยาครอบครัวฐานะมั่นคงแต่งงานอายุ 27-32 ปีร้อยละ 8 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงแต่งงานอายุ 27-32 ปีมีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น และไม่ปรากฏว่าภรรยาในทั้งสองครอบครัวที่แต่งงานอายุเกิน 32 ปี

ซึ่งจากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ทั้งหัวหน้าครอบครัวและภรรยาส่วนใหญ่จะแต่งงานเมื่ออายุยังน้อย คือ ไม่เกิน 25 ปี และหัวหน้าครอบครัวที่แต่งงานอายุน้อยที่สุดคือ 20 ปี และภรรยาแต่งงานอายุน้อยที่สุดคือ 18 ปีเท่านั้น และมีหัวหน้าครอบครัวที่แต่งงานอายุมากที่สุดอยู่ 1 คนคือ อายุ 34 ปี ส่วนภรรยาแต่งงานอายุมากที่สุดคืออายุ 31 ปี

ฉ. จำนวนครั้งของการแต่งงาน

ตารางที่ 1.16 จำนวนครั้งของการแต่งงานของหัวหน้าครอบครัว และภรรยา
จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	ก. จำนวนของการแต่งงาน ของหัวหน้าครอบครัว			รวม
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	3 ครั้ง	
	มีฐานะมั่นคง	72	24	
มีฐานะไม่มั่นคง	56	32	12	100 (25)
รวม	32 (16)	28 (14)	8 (4)	100 (50)
ฐานะของครอบครัว	ข. จำนวนครั้งของการ แต่งงานของภรรยา			รวม
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	3 ครั้ง	
	มีฐานะมั่นคง	96	4	
มีฐานะไม่มั่นคง	88	12	—	100 (25)
รวม	92 (46)	8 (4)	—	100 (50)

ตารางที่ 1.16 ก. จำนวนครั้งในการแต่งงานของหัวหน้าครอบครัว จากข้อมูล แสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่แล้วหัวหน้าครอบครัวทั้ง 2 กลุ่มจะแต่งงานเพียงครั้งเดียว คือ หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง แต่งงานครั้งเดียว มีมากที่สุดคือร้อยละ 72 และหัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงแต่งงานครั้งเดียวมีร้อยละ 56 และในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง แต่งงาน 2 ครั้งมีร้อยละ 24 3 ครั้งมีร้อยละ 4 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงแต่งงาน 2 ครั้งมีร้อยละ 32 3 ครั้งมีร้อยละ 12

ตารางที่ 1.16 ข. จำนวนครั้งในการแต่งงานของภรรยา จากข้อมูลแสดง ให้เห็นว่า ภรรยาของครอบครัวทั้งสองกลุ่ม ส่วนใหญ่แต่งงานครั้งเดียว คือ ภรรยาของครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงแต่งงานครั้งเดียวร้อยละ 96 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงแต่งงานครั้งเดียวร้อยละ 88 ภรรยาครอบครัวฐานะมั่นคงแต่งงาน 2 ครั้ง ร้อยละ 4 ในขณะที่ครอบครัวฐานะมั่นคงภรรยาแต่งงาน 2 ครั้งมีร้อยละ 12

จากข้อมูลทั้งหมดพบว่า หัวหน้าครอบครัวที่แต่งงานมากกว่า 1 ครั้งมีร้อยละ 36 ของทั้งหมด และภรรยาที่แต่งงานมากกว่า 1 ครั้งมีร้อยละ 8 ของทั้งหมด แสดง ให้เห็นว่า ในกลุ่มบุคคลหรือครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะมีการหย่าร้าง ทอดทิ้ง และแต่งงานใหม่กันค่อนข้างง่าย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 สภาพความเป็นอยู่ อาชีพ รายได้ รายจ่าย และภาวะหนี้สิน

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าหัวหน้าครอบครัวและภรรยาส่วนใหญ่ย้ายถิ่นมาจากต่างจังหวัด และสาเหตุในการย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครนั้นก็เพื่อโอกาสในการหางานทำที่ดีกว่า คือ เพื่อหางานทำ ทั้งนี้เนื่องจากกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางของความเจริญในทุก ๆ ด้าน ก่อให้เกิดการสร้างงานและต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม โอกาสที่ผู้ย้ายถิ่นจากชนบทจะหางานที่ดีและมั่นคงทำนั้น เป็นไปได้ยากมาก เนื่องจากส่วนใหญ่จะมีการศึกษาต่ำ ขาดความรู้ ความชำนาญในอาชีพเฉพาะอย่าง การที่จะหางานที่มีความมั่นคงได้ก็ต้องใช้เวลาอย่างมาก และถึงแม้จะได้อาชีพที่มั่นคง แต่รายได้อาจยังไม่ดีมากนักเพียงแต่มีรายได้ออกรับไม่เพียงพอไม่มีเงินใช้

และได้กล่าวมาแล้วว่า การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ได้เลือกกลุ่มที่มีฐานะมั่นคง และมีฐานะไม่มั่นคง จากการจัดแบ่งของกองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ยึดเอาอาชีพ และความสม่ำเสมอของรายได้อของหัวหน้าครอบครัวเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งได้แบ่งอาชีพออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กลุ่มที่มีอาชีพมั่นคง คือ มีงานทำ มีรายได้อสม่ำเสมอ ไม่ประสบปัญหาเรื่องการเงิน หรือมีน้อย กลุ่มนี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีฐานะมั่นคง ไม่ต้องรับการสงเคราะห์จากกองสังคมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร
2. กลุ่มที่มีอาชีพที่ไม่มั่นคง คือ หัวหน้าครอบครัวที่ไม่ม้งานทำ หรือมีงานแต่เป็นงานที่มีรายได้อไม่สม่ำเสมอ จะม้งานหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้าง ส่วนใหญ่เป็นงานไร้ฝีมือ เช่น กรรมกร รับจ้างทั่วไป เป็นต้น กลุ่มนี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีฐานะไม่มั่นคง และเป็นกลุ่มที่จะได้รับการสงเคราะห์จาก กองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการ กรุงเทพมหานคร

ซึ่งข้อมูลค่านอาชีพของหัวหน้าครอบครัว จากการสำรวจของงานพัฒนาและจัดระเบียบชุมชน กองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้เลือกมาศึกษา 2 กลุ่มคือ มีอาชีพที่มั่นคง และไม่มั่นคง กลุ่มละ 25 ครอบครัว โดยมีอาชีพคั้งนี้คือ

ตารางที่ 2.1 อาชีพของหัวหน้าครอบครัว จากข้อมูลของสังคมสงเคราะห์ จำแนกตามความมั่นคงของอาชีพ

อาชีพไม่มั่นคง				รวม	อาชีพที่มีความมั่นคง								รวม	รวม
กรรมกร ทั่วไป	รับจ้าง ทั่วไป	กรรมกร ก่อสร้าง	เก็บเศษ วัสดุ รายวัน ซื้อของ เก่า		พนักงาน บริษัท ยาม, คนขับรถ	ขายอาหาร ที่ตลาด	ขายของชำ และอาหาร ในชุมชน	ลูกจ้าง ในโรงแรม	ขับรถรับจ้าง	ยาม	ภารโรง สถานที่ราชการ			
36	32	20	12	100	24	8	20	8	28	4	8	100	100	
(9)	(8)	(5)	(3)	(25)	(6)	(2)	(5)	(2)	(7)	(1)	(2)	(25)	(50)	

จากข้อมูลของสังคมสงเคราะห์จะเห็นว่า ในครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพที่ไม่มั่นคงนั้น จะเป็นกรรมกรทั่วไป 9 ครอบครัว รับจ้างทั่วไป 8 ครอบครัว กรรมกรก่อสร้าง, ช่างไม้รับจ้างรายวัน 5 ครอบครัว และเก็บเศษวัสดุหรือรับซื้อของเก่า 3 ครอบครัว

และครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ประจำและสม่ำเสมอคือ เป็นพนักงานบริษัท (ยาม, คนขับรถ ฯลฯ) 7 ครอบครัว ขายอาหารที่ตลาดสวนพลู 2 ครอบครัว ขายอาหารและของชำอื่น ๆ ในชุมชนมี 4 ครอบครัว เป็นลูกจ้างในโรงแรม มีเงินเดือนประจำ 2 ครอบครัว ขับรถรับจ้าง 7 ครอบครัว ยามสถานทูต 1 ครอบครัว และเป็นนักภารโรงในสถานที่ราชการ 2 ครอบครัว

2.1 การทำงานของหัวหน้าครอบครัว

ก. อาชีพ

หลังจากเลือกครอบครัวตามอาชีพและรายได้ของหัวหน้าครอบครัว จากกองสังคมสงเคราะห์แล้วได้สัมภาษณ์ถึงอาชีพของหัวหน้าครอบครัว โดยยังยึดการแบ่งเป็นมีความมั่นคง และไม่มั่นคงตามเกณฑ์เดิม คือ อาชีพและความสม่ำเสมอของรายได้ ปรากฏว่า ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างดังนี้คือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.2 อาชีพของหัวหน้าครอบครัวในขณะที่สัมภาษณ์ จำแนกตามความมั่นคงของอาชีพ

อาชีพที่มั่นคง					รวม	อาชีพที่ไม่มีความมั่นคง							รวม	รวม
กรรมกร ทั่วไป	รับจ้าง ทั่วไป	กรรมกร ก่อสร้าง	เก็บเศษ วัสดุ, ข้างไม้ รายวัน	ว่างงาน		พนักงาน บริษัท	ขายอาหาร ที่ตลาด	ขายอาหาร และของชำ ในชุมชน	ลูกจ้างใน โรงแรม	ขับรถ รับจ้าง	ยามใน สถานทูต	ภารโรง สถานที่ ราชการ		
28	16	20	12	24	100	28	8	16	8	28	4	8	100	100
(7)	(4)	(5)	(3)	(6)	(25)	(7)	(2)	(4)	(2)	(7)	(1)	(2)	(25)	(50)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างเล็กน้อย คือ ในอาชีพที่ไม่มั่นคงนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปในอาชีพกรรมกรทั่วไป และรับจ้างทั่วไป ปรากฏว่า ได้มีหัวหน้าครอบครัวไม่ได้ทำงานในขณะที่สัมภาษณ์ คือ งานที่ทำหมดแล้ว และยังมีหางานใหม่ไม่ได้ จึงว่างงานกันมาไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือนแล้ว และผู้ที่ว่างงานนานที่สุดคือ เกือบจะ 3 เดือนแล้ว เมื่อถามสาเหตุได้คำตอบว่า เนื่องจากหางานไม่ได้ จึงเกิดเบื่อหน่ายจึงยังไม่ได้หาอีก ส่วนในกลุ่มที่มีอาชีพมั่นคงก็มีการเปลี่ยนแปลง 1 ครอบครัว คือ เปลี่ยนจากค้าขายอาหารไปเป็นคนขับรถของบริษัทประกันภัย ที่เหลือออกนั้นยังคงประกอบอาชีพเช่นเดิม

ข. รายได้ของหัวหน้าครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อวัน

จากข้อมูลในเรื่องอาชีพของหัวหน้าครอบครัว ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ของหัวหน้าครอบครัว ประกอบอาชีพกรรมกร รับจ้าง กรรมกรก่อสร้าง เก็บเศษวัสดุ ขยายอาหาร ขายของชำ หรือขับรถรับจ้าง ซึ่งอาชีพเหล่านี้รายได้ที่ได้รับส่วนใหญ่จึงเป็นรายได้อ่อน แม้ในบางครั้งผู้ที่ทำงานเป็นกรรมกรจะทำงานเป็นเวลาช่วงหนึ่งแล้วได้รับค่าจ้างเมื่อทำงานเสร็จ แต่ก็มักจะคิดค่าจ้างเป็นรายวัน และมี 12 ครอบครัวซึ่งเป็นพนักงานบริษัท ลูกจ้างในโรงแรม ยามสถานทูต หรือภารโรงในสถานที่ราชการ ซึ่งได้รับเงินเป็นเงินเดือน โดยเฉลี่ยแล้วทั้ง 12 ครอบครัว จะได้รับเงินเดือนประมาณ 1,500 - 2,500 บาท เพื่อเปรียบเทียบกันให้เห็นชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้เฉลี่ยเงินเดือนของครอบครัวที่รับเงินเป็นเดือนโดยเฉลี่ยเป็นรายวัน เพื่อความชัดเจนในการเปรียบเทียบรายได้ของหัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงและไม่มั่นคง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.3 รายได้ของหัวหน้าครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อวัน จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	รายได้ของหัวหน้าครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อวันต่อบาท									
	ไม่มีรายได้ (ไม่ได้ทำงาน)	10-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81 บาทขึ้นไป	รวม
มีฐานะมั่นคง	-	-	-	4	8	4	32	16	39	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	24	8	12	20	16	20	-	-	-	100 (25)
รวม	12 (6)	4 (2)	6 (3)	12 (6)	12 (6)	12 (6)	16 (8)	8 (4)	18 (9)	100 (50)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวจะมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อวัน จะอยู่ระหว่าง 31 บาทขึ้นไป จนถึง 80 บาท มากกว่า 80 บาท และหัวหน้าครอบครัวที่ทำงานได้รับเงินมากที่สุดคือ เป็นพนักงานอยู่ในโรงแรม ได้รับเงินเดือน

เดือนละ 2,700 บาท หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีรายได้เฉลี่ยต่อวันตั้งแต่ 81 บาทขึ้นไป มีมากที่สุดคือ ร้อยละ 39 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท ข้าราชการ หรือค้าขาย หรือคนงานในโรงแรม เป็นต้น ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะมีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 10-60 บาทต่อวัน โดยเฉลี่ยรายได้จะอยู่ระหว่าง 31-40 บาทและ 31-60 บาท มากที่สุดคือร้อยละ 20 เท่ากัน และในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 24 ที่หัวหน้าครอบครัวไม่มีรายได้ เพราะไม่มีงานทำ ซึ่งภาวะการหาเลี้ยงครอบครัวจึงเป็นหน้าที่ของภรรยา

และเนื่องจากสาเหตุว่าทำไมในบางครอบครัวโดยเฉพาะครอบครัวที่เป็นกรรมกร รั้งจ้างทั่วไป คือ กรรมกรก่อสร้างรายวัน จึงมีรายได้ค่อนข้างต่ำ จากการสัมภาษณ์ได้ทราบจากหัวหน้าครอบครัวบางส่วนว่า เนื่องจากต้องหักค่าแรงไปเป็นค่านายหน้าก่อนไต่งานทำ คือก่อนที่จะหางานทำได้ หรือมีงานทำ ส่วนใหญ่จะมีคนเรียกไปทำงาน ว่ามีงานประเภทนี้จะทำหรือไม่ ถ้าทำก็ขอหักค่าแรง 5-10 บาทต่อวัน ซึ่งบางครั้งก็ต้องยอมเพราะยอมถูกหักค่าแรงไปบ้างยังดีกว่าไม่มีงานทำ ซึ่งก็หมายถึง ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในครอบครัวด้วย เพราะการออกไปหางานทำเองนั้นโอกาสที่จะได้นั้นมีน้อย เพราะแทบทุกแห่งจะมีนายหน้าคอยหาคนงาน และหักค่าแรงก่อน ทั้งนี้ถ้าไม่ยอมก็ไม่มีการทำงาน

และจากการที่ครอบครัวโดยเฉลี่ยทั่วไปจะมีรายได้ปรากฏ บางครอบครัวค่ามากจนไม่น่าจะสามารถดำรงอยู่ได้ เมื่อพิจารณาถึงรายได้พิเศษของครอบครัวที่จะมาช่วยจุนเจือครอบครัว ซึ่งรายได้พิเศษนี้ไม่ได้หมายถึงอาชีพหรือรายได้ของภรรยา แต่เป็นรายได้ที่ได้มาจากผู้อื่น

ตารางที่ 2.4 รายได้พิเศษของครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	รายได้พิเศษของครอบครัว					รวม
	ไม่มีรายได้ พิเศษ	จากค่า เช่าห้อง	คอกเบี้ย เงินกู้	จากลูก งานแล้ว	ๆ ที่ทำ ขายน้ำประปา ไฟฟ้า	
มีฐานะ มั่นคง	72	4	4	4	16	100 (25)
มีฐานะ ไม่มั่นคง	92	-	-	8	-	100 (25)
รวม	82 (41)	2 (1)	2 (1)	6 (3)	8 (4)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่ครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะไม่มีรายได้พิเศษ นั่นคือ ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะไม่มีรายได้พิเศษร้อยละ 72 และมีรายได้พิเศษร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงไม่มีรายได้พิเศษร้อยละ 92 มีรายได้พิเศษเพียงร้อยละ 8 เท่านั้น

สำหรับประเภทของรายได้พิเศษนั้น ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จะได้จากค่าเช่าห้องร้อยละ 4 จากคอกเบี้ยเงินกู้อ้อยละ 4 จากลูก ๆ ที่ทำงานแล้วหรือลูกช่วยทำงานพิเศษ ร้อยละ 4 และจากการขายน้ำประปา และไฟฟ้าให้แก่บ้านที่ไม่มีมิเตอร์ไฟฟ้า และมีเตอรน้ำประปาร้อยละ 16 ซึ่งเป็นรายได้พิเศษที่เป็นเงินจำนวนมากพอสมควร เพราะไฟฟ้าคิดตามประเภทเครื่องใช้เช่น โหมทศน์สติกเครื่องละ 150 บาทต่อเดือน ส่วนไฟฟ้าคิดตามจำนวนหลอดไฟในบ้าน หลอดละ 20-30 บาทต่อเดือน ส่วนน้ำคิดเป็น

คุ่ม ๆ ละ ประมาณ 3-5 บาท ส่วนในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีรายได้พิเศษอยู่
เพียงร้อยละ 8 เท่านั้น โดยได้จากลูกที่อยู่ด้วย และที่ทำงานแล้วส่งมาให้ โดยมี
ครอบครัวหนึ่งที่ลูกจะไปเช็กสิงโต ร่วมกับคณะเช็กสิงโตที่อยู่ในชุมชนนั้น แต่ไม่ได้
เป็นประจำ เพราะจะไค้เฉพาะในช่วงเทศกาล เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. ปัญหาในการทำงานของหัวหน้าครอบครัว

ตารางที่ 2.5 ปัญหาในการทำงานของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ปัญหาในการทำงานของหัวหน้าครอบครัว						รวม
	ไม่มีปัญหา ไม่ถูกใจ	ไ้งาน ไม่ถูกใจ	งานที่ทำ มีรายได้ ไม่แน่นอน	รายได้ต่ำ	งานไม่มั่นคง	คกงาน	
มีฐานะมั่นคง	80	4	4	12	-	-	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	16	4	4	24	28	24	100 (25)
รวม	48 (24)	4 (2)	4 (2)	18 (9)	14 (7)	12 (6)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีความมั่นคงนั้นจะไม่มีปัญหาในการทำงานนักคือ ร้อยละ 80 ที่บอกว่าไม่มีปัญหาในการทำงาน และร้อยละ 20 ที่บอกว่ามีปัญหาในการทำงาน ส่วนครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ไม่มีปัญหาในการทำงานมีเพียงร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวที่ฐานะมั่นคงไม่มีปัญหาการทำงานร้อยละ 80 และครอบครัวฐานะมั่นคงมีปัญหาในการทำงานร้อยละ 20 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงมีปัญหาในการทำงานร้อยละ 60 ไม่มีงานทำร้อยละ 24

และเมื่อพิจารณาถึงปัญหาที่หัวหน้าครอบครัวประสบในการทำงาน ในครอบครัวที่มั่นคงนั้นจะมีปัญหาเพราะรายได้ต่ำร้อยละ 12 แม้ว่าจะมีงานทำที่มั่นคงมีรายได้ประจำ แต่ก็ยังมีบางคนที่เห็นว่างานที่คนทำนั้นมีรายได้ต่ำเกินไป เช่น ยามตามบริษัท เป็นต้น ส่วนที่มีปัญหาเพราะ ใ้ไม่ถูกใจไม่ตรงตามความต้องการความสามารถมีร้อยละ 4 และ

งานมีรายได้ไม่แน่นอนคือบางวันได้มาก บางวันได้น้อย เช่น ค้าขาย หรือขับรถรับจ้าง
 กลุ่มนี้แม้ว่าบางวันได้มาก บางวันได้น้อยแต่ก็ไม่ถึงกับขาดแคลน หรือประสบปัญหาไม่มีเงิน
 ส่วนในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงนั้น จะมีปัญหาในการทำงานมากที่สุดด้วยเรื่องงานไม่
 มั่นคงร้อยละ 28 เพราะส่วนใหญ่เป็นลูกจ้าง เป็นกรรมกร พอหมดงานก็ไม่มีคนจ้าง ก็
 ไม่มีรายได้ และปัญหาในเรื่องรายได้ต่ำมีร้อยละ 24 เพราะถ้ามีงานทำส่วนใหญ่ก็จะได้
 ค่าแรงต่ำและยังต้องหักค่านายหน้าอีกด้วย และมีปัญหาเนื่องจากไ้งานไม่ถูกใจ และ
 งานที่ทำอยู่มีรายได้ไม่แน่นอนมีร้อยละ 4 และมีปัญหาเนื่องจากไม่มีงานทำอีกร้อยละ 24
 ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ง. ความพอใจและไม่พอใจต่องานที่ทำอยู่ของหัวหน้าครอบครัว

ตารางที่ 2.6 ความพอใจและไม่พอใจต่องานที่ทำอยู่ในปัจจุบันของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ความพอใจและไม่พอใจต่องานที่ทำอยู่ในปัจจุบันของหัวหน้าครอบครัว										
ฐานะของ ครอบครัว	มีความพอใจ					ไม่พอใจต่องานที่ทำอยู่				รวม
	มีรายได้ดี มั่นคง	งานมีความ สบาย	ไม่รู้ว่า จะทำอะไร	ชอบเพราะ ไม่ต้อง เป็นลูกน้อง ใคร	ชอบเพราะ ไม่ต้อง เป็นลูกน้อง ใคร	รายได้ต่ำ	งานไม่ มั่นคง	ไม่ได้ ทำงาน	ไม่ได้ ทำงาน	
มีฐานะมั่นคง	12	28	20	28	4	-	-	8	-	100
										(25)
มีฐานะไม่ มั่นคง	-	-	4	28	-	36	4	4	24	100
										(25)
รวม	6	14	12	28	2	18	2	6	12	100
	(3)	(7)	(6)	(14)	(1)	(9)	(1)	(3)	(6)	(50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า แม้งานที่ทำอยู่จะมีปัญหาบ้างแต่เมื่อถามถึงความพอใจ และไม่พอใจในงานที่คนทำอยู่ในปัจจุบัน พบว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงส่วนใหญ่จะมีความพอใจในงานที่คนทำอยู่มากถึงร้อยละ 92 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะพอใจในงานที่ทำอยู่เพียงร้อยละ 32 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงไม่พอใจในงานที่ทำร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงไม่พอใจงานที่คนทำอยู่ร้อยละ 68

และในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงที่หัวหน้าครอบครัวมีความพอใจในงานที่คนทำอยู่ร้อยละ 92 นั้น แบ่งเป็นพอใจเนื่องจาก เพราะงานมีความมั่นคง และเนื่องจากไม่รู้ว่าทำอะไรร้อยละ 28 พอใจเพราะงานสบายร้อยละ 20 พอใจเพราะมีรายได้ที่ร้อยละ 12 และพอใจเพราะชอบงานนี้เพราะไม่ต้องเป็นลูกน้องใคร (ค้าขาย) ร้อยละ 4 ตามลำดับ และที่ไม่พอใจงานที่คนทำอยู่นั้น เนื่องจากว่า ไม่ไ้งานตามที่ตนต้องการ ร้อยละ 8

ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง หัวหน้าครอบครัวที่มีความพอใจในงานที่คนทำอยู่ร้อยละ 32 เนื่องจากเพราะไม่รู้ว่าทำอะไร เนื่องจากมีความรู้่น้อยร้อยละ 28 และเนื่องจากงานสบาย (ช่างไม้รายวัน) ร้อยละ 4 ตามลำดับ และที่ไม่พอใจในงานที่คนทำอยู่ในปัจจุบันนี้มีร้อยละ 68 เนื่องจากเพราะรายได้ค่ามีมากที่สุด คือ ร้อยละ 36 งานไม่มั่นคง และไม่ไ้งานตามที่ตนต้องการมีเท่ากันคือร้อยละ 4 และอีก ร้อยละ 24 ไม่ไ้ทำงานในปัจจุบัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จ. ความคิดที่จะเปลี่ยนงาน

ตารางที่ 2:7 ความคิดที่จะเปลี่ยนงานหรือไม่เปลี่ยนงานของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	ความคิดที่จะ เปลี่ยนงานหรือไม่เปลี่ยนงานของหัวหน้าครอบครัว							
	ไม่คิดที่จะ เปลี่ยน			คิดที่จะ เปลี่ยน				รวม
	พอใจและถนัด งานที่ทำอยู่แล้ว	ไม่รู้ว่า จะไปทำอะไร	จะเปลี่ยน ยังไม่มี ทุน	งานหนัก แต่รายได้ น้อย	งานไม่ มั่นคง แน่นอน	ต้องการ ขยาย การค้า	ไม่ ได้ ทำงาน	
มีฐานะมั่นคง	52	28	12	-	-	8	-	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	4	24	8	28	12	-	24	100 (25)
รวม	28 (14)	26 (13)	10 (5)	14 (7)	6 (3)	4 (2)	12 (6)	100 (50)

จากการเรียงแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวมีความคิดที่จะไม่เปลี่ยนงานมีร้อยละ 92 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวฐานะไม่มั่นคงไม่คิดเปลี่ยนงานมีร้อยละ 36 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงและคิดจะเปลี่ยนงานมีเพียงร้อยละ 8 ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงและคิดจะเปลี่ยนงานมีมากถึงร้อยละ 64

ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง และไม่คิดที่จะเปลี่ยนงานนั้น เนื่องจากมีความพอใจและถนัดในงานที่ตนเองทำอยู่มากที่สุดร้อยละ 52 รองลงมาคือ ไม่คิดจะเปลี่ยนเพราะไม่รู้ว่าจะไปทำงานอะไร เพราะอายุมากและมีความรู้่น้อยร้อยละ 28 และน้อยที่สุดคือ ไม่คิดจะเปลี่ยน เพราะยังไม่มีทุน ส่วนที่หัวหน้าครอบครัวมีความต้องการที่จะเปลี่ยนงานที่ทำอยู่ปัจจุบัน เนื่องจากต้องการขยายการค้าให้ใหญ่ยิ่งขึ้นมีร้อยละ 8

ส่วนในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง และไม่คิดที่จะเปลี่ยนงานเนื่องจากว่าไม่รู้ว่าจะไปทำอะไร เพราะอายุมากและมีความรู้่น้อยมีมากที่สุดคือร้อยละ 24 และเพราะไม่มีทุนรองลงมาคือร้อยละ 8 และเนื่องจากพอใจและถนัดในงานที่ตนทำอยู่แล้วมีน้อยที่สุดคือร้อยละ 4 ส่วนที่คิดว่าจะเปลี่ยนงานมีอยู่ร้อยละ 50 นั้น เนื่องจากว่างานที่ทำอยู่นั้น แค่งานเล็กน้อย มีมากที่สุดคือร้อยละ 28 และรองลงมา เพราะงานที่ทำอยู่ไม่มีความมั่นคงแน่นอนมีร้อยละ 12 และยังไม่มียานทำขณะสัมภาษณ์ร้อยละ 24

จากการสังเกตการณ์ขณะสัมภาษณ์ ขณะที่หัวหน้าครอบครัวตอบว่า ไม่เคยคิดจะเปลี่ยนงาน เพราะพอใจและถนัดในงานที่ตนทำอยู่ และเนื่องจากไม่รู้ว่าจะไปเป็นอะไร เพราะอายุมากแล้วและมีความรู้่น้อย หัวหน้าครอบครัวและภรรยาไม่มีทำที่กระตือรือร้นอยากจะมีงานดี ๆ ทำ เพราะพวกเขาไม่เคยคิดว่าจะมีโอกาสได้งานดี ๆ สบาย ๆ ทำ เนื่องจากสภาพความเป็นจริงที่พวกเขาประสบอยู่ไม่ได้เอื้ออำนวยที่จะให้เขามีความคึกความหวัง ที่จะหางานดี ๆ มีรายได้สูง ๆ ทำ เพราะสภาพสังคมปัจจุบันเปิดโอกาสให้เฉพาะคนที่มีการศึกษาสูง ซึ่งตัวหัวหน้าครอบครัวในชุมชนแออัดเองที่มีความรู้่น้อย ไม่มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพเฉพาะอย่าง ทำได้แต่งานที่ไม่ต้องใช้สมองไม่ต้องใช้ความชำนาญมากนัก เท่านั้น จึงทำให้ขาดความกระตือรือร้นไป

2.2 การทำงานของภรรยา

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ภรรยาของครอบครัวทั้งสองกลุ่ม จะช่วยทำงานหารรายได้แก่ครอบครัว ซึ่งมีทั้งที่ทำงานในบ้านหรือในชุมชน และที่ออกไปทำงานนอกบ้าน

ก. สถานภาพการทำงานของภรรยา

ตารางที่ 2.8 สถานภาพการทำงานของภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	สถานภาพการทำงานของภรรยา			รวม
	ไม่ได้ทำงาน	ทำงานที่บ้าน	ทำงานนอกบ้าน	
มีฐานะมั่นคง	20	48	32	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	36	28	36	100 (25)
รวม	28 (14)	38 (19)	34 (17)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่ฐานะมั่นคงภรรยาไม่ได้ทำงานเป็นแม่บ้านอย่างเดียวน้อยละ 20 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงเป็นแม่บ้านอย่างเดียวน้อยละ 36 ครอบครัวที่ฐานะมั่นคงทำงานที่บ้านหรือในชุมชนร้อยละ 48 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงทำงานในบ้านหรือในชุมชน มีร้อยละ 28 ครอบครัวที่ฐานะมั่นคงภรรยาต้องออกไปทำงานนอกบ้านมีร้อยละ 32 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงภรรยาทำงานนอกบ้านร้อยละ 36

จะเห็นได้ว่า ในครอบครัวทั้งสองกลุ่มภรรยาจะต้องช่วยทำงานเพื่อหาเลี้ยง
ครอบครัว งานที่ทำในบ้านหรือในชุมชนได้แก่ รับผิดชอบเลี้ยงดู รับผิดชอบโหล รับผิดชอบ
ซักผ้า รับผิดชอบเลี้ยงดูเด็ก รับผิดชอบเลี้ยงดูโหล รับผิดชอบอาหารหรือขายของชำเป็นต้น ส่วนงาน
ที่ต้องออกไปทำนอกบ้าน คือ หามแร่ ค้าขายกับสามี กิจกรรม รับผิดชอบทั่วไป เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. อาชีพของภรรยา

ตารางที่ 2.9 ประเภทอาชีพของภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ประเภทอาชีพของภรรยา												รวม
	เป็น แม่บ้าน	หาบเร่ ขาย	ขาย อาหาร ในชุมชน	รับค้ค เย็บ เสื้อผ้า	ตัดเย็บ เสื้อผ้า	รับจ้าง ทั่วไป	กรรมกร ทั่วไป	พนักงาน ทำความสะอาด สะอาด	ตัดค้าย เสื้อผ้า	คนงาน โรงงาน	ขาย อาหาร กับสามี	อื่น ๆ (ทำงานบาร)	
มีฐานะมั่นคง	20	-	16	4	28	12	-	12	-	-	12	-	100 (25)
มีฐานะไม่ มั่นคง	36	4	28	-	-	8	8	4	4	4	-	4	100 (25)
รวม	28	2	22	2	12	10	4	8	2	2	6	2	100 (50)
	(14)	(1)	(11)	(1)	(6)	(5)	(2)	(4)	(1)	(1)	(3)	(1)	(50)

ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า อาชีพของภรรยาในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จะมีอาชีพ
ค้าขายเสื้อผ้าโหลมากที่สุด คือร้อยละ 28 รองลงมาคือ เป็นแม่บ้านอย่างเคียวร้อยละ 20
ขายอาหารในชุมชนร้อยละ 16 ส่วนรับจ้างทั่วไป, พนักงานทำความสะอาด, ล้างจาน
ในห้องอาหารและขายอาหารกับสามีมีเท่ากันคือร้อยละ 12 และเปิดร้านค้าเสื้อผ้า
มีอยู่ 1 คน คือร้อยละ 4

ส่วนในครอบครัวที่ไม่มีความมั่นคงนั้น ภรรยาไม่ได้ทำงานคือเป็นแม่บ้าน
อย่างเคียวมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 36 รองลงมาคือขายอาหารในชุมชนร้อยละ 28
ส่วนรับจ้างทั่วไป และกรรมกรทั่วไปมีเท่ากันคือ ร้อยละ 8 นอกจากนั้นคือ หาบเร่
พนักงานทำความสะอาดในบ้านอาหาร, คัดค้าเสื้อผ้าโหล, คนงานในโรงงานกระดาษ
และอื่น ๆ คือ ทำงานในบารมีเท่ากันคือร้อยละ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. รายได้ของภรรยา

ตารางที่ 2.10 รายได้โดยเฉลี่ยของภรรยาต่อวัน จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	รายได้โดยเฉลี่ยของภรรยาต่อวัน							รวม
	ไม่มีรายได้	10-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	
มีฐานะมั่นคง	32	12	24	20	4	-	8	100 (25)
มีฐานะไม่ มั่นคง	36	32	12	8	8	4	-	100 (25)
รวม	34 (17)	22 (11)	18 (9)	14 (7)	6 (3)	2 (1)	4 (2)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ภรรยาจะไม่มีรายได้อะไรเลย 32 คือเป็นแม่บ้านเฉย ๆ และค้าขายกับสามีเงินจึงรวมอยู่กับรายได้ของสามี ส่วนในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงและไม่มีรายได้อะไรเลย 36

ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ภรรยาที่มีรายได้ 10-20 บาทร้อยละ 12 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีรายได้ 10-20 บาทมีร้อยละ 32 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีรายได้ 21-30 บาทมีร้อยละ 24 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีรายได้ 21-30 บาทมีร้อยละ 12 ภรรยาครอบครัวฐานะมั่นคงรายได้ 31-40 บาทร้อยละ 20 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงภรรยาที่มีรายได้ 31-40 บาทมีร้อยละ 8 ภรรยาครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีรายได้ 41-50 บาท มีร้อยละ 4 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีรายได้ 41-50 บาทมีร้อยละ 8 และไม่ปรากฏว่า ภรรยาครอบครัวมั่นคงมีรายได้

51-60 บาทต่อวันในขณะที่ในครอบครัวฐานะไม่มั่นคง ภรรยาที่มีรายได้ร้อยละ 51-60 บาทมีร้อยละ 4 และในครอบครัวที่มั่นคงภรรยาที่มีรายได้ 61-70 บาท มีร้อยละ 8 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงไม่ปรากฏว่ามีภรรยาที่มีรายได้ 61 บาทขึ้นไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ง. ความพอใจต่องานของภรรยา

ตารางที่ 2.11 ความพอใจและไม่พอใจในงานของภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	ความพอใจและไม่พอใจในงานของภรรยา						รวม
	พอใจในงานที่ทำอยู่				ไม่พอใจ		
	ไม่ได้ทำงาน	งานอิสระ	มีรายได้พอใช้	ไม่มีความรู้ที่จะทำอย่างอื่น	เหนื่อยใช้แรงงานมาก	รายได้น้อย	
มีฐานะมั่นคง	20	4	16	28	8	24	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	36	8	8	20	12	16	100 (25)
รวม	28	6	12	24	10	20	100 (50)
	(14)	(3)	(6)	(12)	(5)	(10)	(50)

จากข้อมูลที่ภรรยาครอบครัวฐานะมั่นคงทำงานมีร้อยละ 20 ในขณะที่
ครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคง และไม่ไค้ทำงานมีร้อยละ 36 ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง
ที่ทำงานมีร้อยละ 80 ในขณะที่ครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงภรรยาที่ทำงานมีร้อยละ 64

และในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง มีความพอใจในงานที่คนทำอยู่ เนื่องจาก
งานเป็นอิสระร้อยละ 4 ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงพอใจเนื่องจากงานอิสระมีร้อยละ
8 ครอบครัวมั่นคงพอใจเพราะมีรายได้พอใช้มีร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะ
ไม่มั่นคงพอใจเพราะรายได้พอใช้ร้อยละ 8 ครอบครัวมั่นคงพอใจเพราะไม่มีความรู้
จะไปทำอย่างอื่นร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงพอใจเพราะไม่มีความ
ความรู้ที่จะไปทำอย่างอื่นร้อยละ 20

และในส่วนที่ไม่พอใจในงานที่คนทำอยู่ ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีร้อยละ 32
และครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 28 แบ่งเป็นครอบครัวมีฐานะมั่นคงภรรยาไม่
พอใจ เพราะงานเหนื่อยต้องใช้แรงมากร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคง
ไม่พอใจเพราะเหนื่อยใช้แรงมากร้อยละ 12 ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ไม่พอใจ
เพราะรายได้น้อยร้อยละ 24 และในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ไม่พอใจ เพราะ
รายได้น้อยมีร้อยละ 16

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 รายได้ทั้งหมดของครอบครัว รายจ่าย และภาวะหนี้สิน

ก. รายได้ทั้งหมดของครอบครัว

รายได้ทั้งหมดของครอบครัว หมายถึง รายได้ทั้งหมดของหัวหน้าครอบครัว ของภรรยา และรวมไปถึงรายได้พิเศษที่ครอบครัวได้รับ

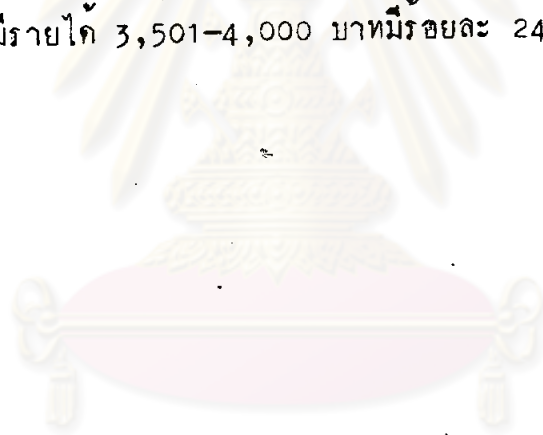
ตารางที่ 2.12 รายได้ทั้งหมดของครอบครัวต่อเดือน จำแนกตามฐานะครอบครัว

ประเภท ของ ครอบครัว	รายได้ทั้งหมดของครอบครัวต่อเดือน							รวม
	501- 1,000	1,001- 1,500	1,501- 2,000	2,001- 2,500	2,501- 3,000	3,001- 3,500	3,501- 4,000	
มีฐานะ มั่นคง	-	-	8	8	24	36	24	100 (25)
มีฐานะ ไม่มั่นคง	32	32	28	4	4	-	-	100 (25)
รวม	16 (8)	16 (8)	18 (9)	6 (3)	14 (7)	18 (9)	12 (6)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงนั้นจะมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ตั้งแต่เดือนละ 1,500-4,000 บาท ในขณะที่ในครอบครัวที่ไม่มีฐานะไม่มั่นคง จะมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 600 บาทถึง 3,500 บาท โดยที่ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีรายได้ครอบครัวต่อเดือนค่าที่สุด คือ ประมาณ 2,000 บาท สูงที่สุดคือ ประมาณ 3,700 บาท ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ครอบครัวที่มีรายได้ค่าที่สุด

คือ 600 บาท และสูงสุดประมาณ 2,900 บาท แต่ก็ เป็นรายได้ที่ไม่แน่นอนคือ อาจจะต่ำกว่านี้เป็นบางเดือน แต่โดยเฉลี่ยจะประมาณ 2,900 บาท

ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จะไม่มีครอบครัวใดที่มีรายได้ครอบครัวระหว่าง 501-1,500 บาทต่อเดือน ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีรายได้ 501-1,000 มีร้อยละ 32 และ 1,001-1,500 บาท มีร้อยละ 32 ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีรายได้ 1,501-2,000 บาทมีร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงมีรายได้ 1,501-2,000 บาท มีร้อยละ 28 ครอบครัวมั่นคงมีรายได้ 2,001-2,500 มีร้อยละ 8 ขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงมีรายได้ 2,001-2,500 มีร้อยละ 4 ครอบครัวฐานะมั่นคงมีรายได้ 2,501-3,000 มีร้อยละ 24 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงรายได้ 2,501-3,000 บาทมีร้อยละ 4 และในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีรายได้ 3,001-3,500 มีร้อยละ 36 และมีรายได้ 3,501-4,000 บาทมีร้อยละ 24

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. รายจ่ายของครอบครัวที่ต่อเนื่อง

ตารางที่ 2.13 รายจ่ายของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	รายจ่ายของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน						รวม
	501- 1,000	1,001- 1,500	1,501- 2,000	2,001- 2,500	2,501- 3,000	3,001- 3,500	
มีฐานะมั่นคง	-	24	26	24	28	4	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	28	40	12	8	8	4	100 (25)
รวม	14 (7)	32 (16)	16 (8)	16 (8)	18 (9)	4 (2)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีรายจ่ายตั้งแต่ 1,000-3,500 บาท และในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงก็เช่นกันคือมีรายจ่ายตั้งแต่ มากกว่า 1,500 บาท จนถึง 3,500 บาท

ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีรายจ่าย 501-1,000 ร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวฐานะมั่นคงไม่ปรากฏครอบครัวที่มีรายจ่ายเท่านี้ แต่ครอบครัวมั่นคงมีรายจ่าย 1,001-1,500 บาทมีร้อยละ 24 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง มีรายจ่าย 1,001-1,500 บาทมีร้อยละ 40 ครอบครัวฐานะมั่นคงมีรายจ่าย 1,500-2,000 บาทมีร้อยละ 20 ในขณะที่ครอบครัวไม่มั่นคงมีร้อยละ 12 ครอบครัวฐานะมั่นคงมีรายจ่าย 2,001-2,500 บาทมีร้อยละ 24 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 8 ครอบครัวฐานะมั่นคงมีรายจ่าย 2,501-3,000 มีร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 8 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีรายจ่าย 3,001-3,500 มีร้อยละ 4 เท่ากับครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง

๕

และเมื่อเปรียบเทียบรายได้กับรายจ่ายทั้งหมดของครอบครัวอย่างคร่าว ๆ จะเห็นว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จะมีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง รายจ่ายจะมากกว่ารายได้ในบางครอบครัว แต่อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าครอบครัวที่มีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายจะมีเงินพอใช้ทุกเดือน หรือครอบครัวที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะมีหนี้สินทุกเดือน เพราะรายได้ และรายจ่ายของครอบครัวไม่แน่นอน เพราะในบางเดือนอาจจะต้องมีรายจ่ายพิเศษขึ้นมา เช่น ถึงเวลาลูกเปิดเทอม สมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย ฯลฯ จึงทำให้เกิดปัญหาทางการเงินได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. ความพอเพียงของค่าใช้จ่ายในครอบครัว

ตารางที่ 2.14 ความพอเพียงของค่าใช้จ่ายในครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ความเพียงพอของค่าใช้จ่ายในครอบครัว			รวม
	เพียงพอทุก ๆ เดือนเป็นส่วนมาก	พอมีไม่พอ มีเป็นบางเดือน	ไม่พอเกือบ ทุกเดือน	
มีฐานะมั่นคง	76	20	4	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	8	32	60	100 (25)
รวม	42 (21)	26 (13)	32 (16)	100 (50)

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงส่วนใหญ่จะมีความเพียงพอของค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนเป็นส่วนมากคือ ร้อยละ 76 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีความเพียงพอทุก ๆ เดือนเป็นส่วนมากเพียงร้อยละ 8 เท่านั้น และในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ค่าใช้จ่ายในครอบครัวพอบ้างไม่พอบ้างเป็นบางเดือนมีร้อยละ 20 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ค่าใช้จ่ายพอบ้างไม่พอบ้างร้อยละ 32 ครอบครัวฐานะมั่นคงมีค่าใช้จ่ายไม่พอเกือบทุกเดือนร้อยละ 4 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีค่าใช้จ่ายไม่พอเกือบทุกเดือนมากถึงร้อยละ 60

ที่เป็นเช่นนี้ก็คงที่ได้อธิบายมาแล้วว่า ครอบครัวที่มีรายได้พอ ๆ กับรายจ่าย ไม่ได้หมายความว่า จะมีเงินพอใช้ทุกเดือน เพราะรายได้และรายจ่ายไม่แน่นอนนัก และในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะมีปัญหาค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอมากกว่าในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง

ง. การแก้ไขปัญหาเมื่อมีเงินไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว

ตารางที่ 2.15 การแก้ไขปัญหาเมื่อมีเงินไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว
จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	วิธีการแก้ไข				รวม
	เอาเครื่องใช้ ไปจำหน่าย	ยืมญาติพี่น้อง ไม่เสียดอกเบี้ย	ยืมญาติโดย เสียดอกเบี้ย	ยืมจากนายทุน เงินกู้	
มีฐานะ มั่นคง	12	8	36	44	100 (25)
มีฐานะ ไม่มั่นคง	8	24	28	40	100 (25)
รวม	10 (5)	16 (8)	32 (21)	42 (21)	100 (50)

เมื่อถามถึงว่าถ้าหากครอบครัวเกิดมีปัญหาในเรื่องเงินไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัวแล้ว จะแก้ปัญหานี้อย่างไร ครอบครัวทั้งสองกลุ่มเห็นว่า จะใช้วิธีการยืมจากนายทุนเงินกู้ โดยยอมเสียดอกเบี้ย เป็นส่วนใหญ่คือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง คิดว่าถ้ามีปัญหาเรื่องการเงินจะแก้ไขด้วยการเอาเครื่องใช้ไปจำหน่ายร้อยละ 12 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะใช้วิธีเอาเครื่องใช้ไปจำหน่ายร้อยละ 8 ครอบครัวฐานะมั่นคงจะยืมญาติโดยไม่เสียดอกเบี้ยร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวมั่นคงร้อยละ 24 ครอบครัวมั่นคงจะยืมญาติโดยเสียดอกเบี้ยร้อยละ 36 ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 28 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะยืมจากนายทุนเงินกู้ร้อยละ 44 ในขณะที่ในครอบครัวที่มี

ฐานะมั่นคงจะยืมจากนายทุนเงินกู้ร้อยละ 40

5. ภาวะหนี้สิน

ภาวะหนี้สินในปัจจุบันที่มีอยู่ ไม่รวมกับหนี้สินเดิมที่เคยมีและใช้คืนไปแล้ว

จ. ภาวะหนี้สิน

ตารางที่ 2.16 ภาวะหนี้สิน จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ไม่มี หนี้สิน	มีหนี้สิน						รวม
		0-50	51-100	101-500	501- 1,000	1,001- 1,500	1,501- 2,000	
มีฐานะ มั่นคง	88	-	4	4	4	-	-	100 (25)
มีฐานะไม่ มั่นคง	20	-	12	44	12	8	4	100 (25)
รวม	54 (27)	2 (1)	8 (4)	24 (12)	8 (4)	4 (2)	2 (1)	100 (50)

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงไม่มีหนี้สินมีร้อยละ 88 และมีหนี้สินร้อยละ 12 และครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ครอบครัวที่ไม่มีหนี้สินมีร้อยละ 20 และมีหนี้สินถึงร้อยละ 80

ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงไม่มีหนี้สิน 51-100 มีร้อยละ 4 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 12 ครอบครัวมั่นคงมีหนี้สิน 101-500 มีร้อยละ 4 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 44 ครอบครัวฐานะมั่นคงมีหนี้สิน 500-1,000 มีร้อยละ 4 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 12 และครอบครัวไม่มั่นคงมีหนี้สิน 1,001-1,500 ร้อยละ 8 และหนี้สิน 1,501-2,000 มีร้อยละ 4 ซึ่งทั้ง 2 ช่วงนี้ไม่ปรากฏในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง

จากข้อมูลปรากฏว่า ในครอบครัวมั่นคงจะมีหนี้สินสูงสุดเพียง 501-1,000 บาทในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีหนี้สินมากที่สุดคือระหว่าง 101-500 บาท และมีหนี้สินสูงสุดคือ 1,800 บาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3 ความสัมพันธ์ในครอบครัว

ในความรู้สึกของคนทั่วไป จะคิดว่า ความสัมพันธ์ของครอบครัว ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจ สังคมค่าส่วนใหญ่ นั้นมักจะ ไม่ค่อยมีความอบอุ่นหรือแตกแยก มีความขัดแย้งกันในครอบครัว พ่อแม่ไม่มีเวลาอยู่ใกล้ชิดกับลูก ๆ เพราะต้องออกไปทำงานทุกวันตั้งแต่เช้าจนค่ำ เมื่อกลับถึงบ้านก็เหนื่อยอ่อน ต้องการที่จะพักผ่อนมากกว่าที่จะมาอบรมสั่งสอนบุตร หรือไม่มีเวลาที่จะพาภรรยาและลูก ๆ ออกไปเที่ยวพักผ่อนนอกบ้าน เช่น ไปภูหนาง ไปเที่ยวสวนสาธารณะ ไปเที่ยวงานเทศกาลต่าง ๆ อาจจะไม่ค่อยมีเวลาหรือไม่มีเงินพอที่จะพาไปเที่ยวได้ เพราะรายได้ที่หามาได้ในวันหนึ่ง ๆ ก็แทบจะไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว จนบางครั้งต้องมีการหยิบยืมจากคนอื่นมาใช้จ่าย ปัญหาใหญ่ที่ครอบครัวในชุมชนแออัดต้องประสบกันมากคือ ปัญหารายได้ไม่เพียงพอจ่าย ซึ่ง เป็นสาเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันได้ง่าย และอาจจะประกอบด้วยปัญหาอื่น ๆ เข้ามาแทรกอีกเช่น ไม่มีงานทำ สมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย เป็นต้น ทำให้เกิดการขัดแย้งในครอบครัว ซึ่ง เมื่อเกิดขึ้นเป็นประจำสะสมกันบ่อยครั้ง เข้าก็จะนำไปสู่การแตกแยกของครอบครัว อาจจะทำให้เกิดการหย่าร้าง หรือแม้จะไม่ถึงขั้นหย่าร้าง แต่การขัดแย้งกันในครอบครัวก็มีผลกระทบที่เหมือนทั้งตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องและสังคมชีวิตครอบครัวที่ไม่มีความสุขจะทำให้บุคคลชากำลังใจในการทำงาน สุขภาพทั้งใน ร่างกายและจิตใจจะไม่มั่นคง อาจจะหันเข้าพึ่งสุรา หรือยาเสพติดต่าง ๆ หรือหันไปมีหญิงอื่น ทำให้เกิดปัญหาสังคมต่อไปอีก และที่สำคัญที่สุดคือ ความแตกแยกระหว่างพ่อแม่ จะมีผลโดยตรงต่อลูก ๆ เพราะถ้าพ่อแม่ มีปัญหาซึ่งกันและกันลูก ๆ ก็มักจะถูกละเลยให้อยู่ไปตามบุญตามกรรม ไม่มีคนคอยดูแลเอาใจใส่ให้การอบรมสั่งสอน ความรักความอบอุ่นในครอบครัว เมื่อมีปัญหาไม่สามารถที่จะปรึกษา พ่อแม่ได้ จึงมักจะหันไปหาเพื่อน ซึ่งอาจจะเป็นการหันไปสู่สภาพที่เป็นปัญหาต่อสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาทางเพศ เช่น การข่มขืน ปัญหาการลักขโมย เป็นต้น

ในความหมายของการวิจัย ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดี คือ ครอบครัวที่สามีและภรรยาไม่ดื่มสุราเม้าดะวาค สามีภรรยาไม่เล่นการพนัน มีการทะเลาะวิวาทกัน

น้อย และในการทะเลาะวิวาทกันนั้นไม่มีการทุบตีกัน หัวหน้าครอบครัวมีเวลาใกล้ชิดกับลูกและภรรยาอย่างสม่ำเสมอ มีการช่วยเหลือในเรื่องการทำงานในบ้านอยู่เสมอเป็นประจำ และไม่มีปัญหาเรื่องการมีภรรยาน้อยของหัวหน้าครอบครัว

ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี คือ ครอบครัวที่สามีและภรรยา มีการดื่มสุรา อาละวาดกันอยู่เป็นประจำ ทั้งสามีและภรรยา เล่นการพนันอยู่บ่อย ๆ มีการทะเลาะวิวาททุบตีกันอยู่เสมอ ๆ หัวหน้าครอบครัวมีเวลาใกล้ชิดกับลูกและภรรยาน้อย ไม่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องต่าง ๆ เช่นการทำงานบ้าน เป็นต้น และมีปัญหาเรื่องความเจ้าชู้ของหัวหน้าครอบครัว

3.1 การดื่มสุราของหัวหน้าครอบครัวและภรรยา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้จำแนกการดื่มสุราออกเป็น 2 อย่างคือ ดื่มมาก และดื่มไม่มาก ดื่มมาก หมายถึง ดื่มทุกวัน หรือแทบทุกวันจนเมา ดื่มไม่มาก หมายถึง ดื่มเป็นบางครั้งบางคราว ประมาณอาทิตย์ละ 1-2 ครั้ง ไม่ได้ดื่มทุกวันและไม่ได้ดื่มจนเมา

ตารางที่ 3.1 การค้ำสุราของหัวหน้าครอบครัวและภรรยา จำแนกตามฐานะ
ครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	การค้ำสุราของหัวหน้าครอบครัว			รวม
	ไม่ค้ำ	ค้ำไม่มาก	ค้ำมาก	
มีฐานะมั่นคง	44	40	16	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	28	36	36	100 (25)
รวม	36 (18)	38 (19)	26 (13)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะค้ำสุรา คือในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวที่ไม่ค้ำสุรามีร้อยละ 44 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงไม่ค้ำสุราร้อยละ 28 ครอบครัวมั่นคงค้ำสุราร้อยละ 56 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงหัวหน้าครอบครัวค้ำสุราร้อยละ 52

ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ค้ำสุราไม่มากร้อยละ 40 ในขณะที่ครอบครัวไม่มั่นคงค้ำสุราไม่มากร้อยละ 36 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวค้ำสุรามากร้อยละ 16 ในขณะที่ในครอบครัวฐานะไม่มั่นคงหัวหน้าครอบครัวค้ำสุรามากร้อยละ 36

สรุปได้ว่าในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง หัวหน้าครอบครัวจะมีการค้ำสุรามากกว่าครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง

สำหรับการค้ำสุราของภรณานั้น พบว่าในบางครอบครัวภรณาก็จะค้ำสุราเช่นกัน แต่ก็เป็นจำนวนไม่มากนัก และส่วนใหญ่จะค้ำก็ต่อเมื่อมีงานเทศกาลหรือมีงานประเพณีเท่านั้น

3.2 การเล่นการพนันของหัวหน้าครอบครัวและภรรยา

สำหรับการศึกษาเรื่องการเล่นการพนันของหัวหน้าครอบครัวนี้ได้จำแนกกลุ่มที่เล่นการพนันออกเป็น 2 อย่าง เช่นเกี่ยวกับการค้ำสุรเวท คือเล่นบ่อย ๆ หมายถึง เล่นไพ่ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน หรือเล่นหวยทุกงวด เล่นไม่บ่อย หมายถึง เล่นบ้างเป็น บางครั้งบางคราว เช่น เล่นไพ่ เกือบละ 3-4 ครั้ง หรือเล่นหวยนาน ๆ ครั้ง

ตารางที่ 3.2 การเล่นการพนันของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	การเล่นการพนันของหัวหน้าครอบครัว			รวม
	ไม่เล่น	เล่นไม่บ่อย	เล่นบ่อย ๆ	
มีฐานะมั่นคง	36	48	16	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	24	36	40	100 (25)
รวม	30 (15)	42 (21)	28 (14)	100 (50)

จากการวางแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวที่เล่นการพนันมีร้อยละ 64 ในขณะที่ครอบครัวไม่มั่นคง หัวหน้าครอบครัวเล่นการพนันร้อยละ 76 ครอบครัวฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวไม่เล่นการพนันร้อยละ 36 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง หัวหน้าครอบครัวไม่เล่นการพนันร้อยละ 24

ครอบครัวฐานะมั่นคงที่เล่นการพนันไม่บ่อยร้อยละ 48 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคง เล่นการพนันไม่บ่อยร้อยละ 36 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง เล่นการพนันบ่อย ๆ ร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวที่เล่นการพนันบ่อย ๆ ร้อยละ 40

สรุปได้ว่า หัวหน้าครอบครัวในครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะนิยมเล่นการพนัน
กันมากและในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงนั้นจะนิยมเล่นการพนันมากกว่า ครอบครัวที่มี
ฐานะมั่นคง

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.3 การเล่นเกมพนันของภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	การ เกมการพนันของภรรยา			รวม
	ไม่เล่น	เล่นไม่บ่อย	เล่นบ่อย ๆ	
มีฐานะมั่นคง	28	32	40	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	12	20	68	100 (25)
รวม	20 (10)	26 (13)	54 (27)	100 (50)

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ลักษณะการ เล่นการพนันของภรรยาของทั้งสอง ครอบครัวนั้น มีอัตราส่วนค่อนข้างสูง นั่นคือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จะมีภรรยาที่ เล่นการพนันถึงร้อยละ 78

ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีภรรยาที่ เล่นการพนันถึงร้อยละ 88 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงภรรยาไม่เล่นการพนันร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่ มั่นคงภรรยาไม่เล่นการพนันร้อยละ 12

ภรรยาครอบครัวฐานะมั่นคงเล่นเกมพนันไม่บ่อยร้อยละ 32 ในขณะที่ครอบครัว ที่ภรรยา ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงเล่นเกมพนันไม่บ่อยร้อยละ 20 ครอบครัวฐานะไม่มั่นคง เล่นการพนันบ่อย ๆ ร้อยละ 40 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวฐานะไม่มั่นคงเล่นเกมพนัน บ่อย ๆ ร้อยละ 68

ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ภรรยาในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา ทั้งที่ครอบครัวมี ฐานะมั่นคงและไม่มั่นคง ส่วนใหญ่จะนิยมเล่นเกมพนันทั้งไพ่และหวยใต้อิน และเล่นกัน บ่อยมาก เกือบทุกวัน ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะว่า ภรรยาส่วนใหญ่จะไม่ได้ทำงานอื่น

นอกจากเป็นแม่บ้านหรือที่ทำงานก็จะทำที่บ้านหรือในชุมชน จึงเล่นการพนันกันได้เกือบจะทุกวัน ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ก็จะพบว่า ในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนานี้ จะมีการเล่นการพนันทุกวัน และเล่นกันวันละหลาย ๆ กลุ่ม ตลอดจนการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะในกลุ่มที่เป็นผู้หญิงจะมีการ เล่นไพ่กันทุกวัน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 การทะเลาะวิวาทกันระหว่างหัวหน้าครอบครัวกับภรรยา

การทะเลาะวิวาทกันระหว่างหัวหน้าครอบครัวและภรรยา ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง การทะเลาะถึงขั้นมีปากเสียง คำทอถน และในบางครั้งอาจจะมีการทุบตีทำร้ายร่างกายกันด้วย การที่ครอบครัวใดมีการทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ ก็อาจจะนำไปสู่การเกิดครอบครัวแตกแยกกันได้ ในการศึกษาครั้งนี้ การมีการทะเลาะกันบ่อย ๆ หมายถึง ทะเลาะกันแทบทุกวันหรือทุกอาทิตย์ และทะเลาะกันเป็นบางครั้ง หมายถึง ทะเลาะกันบ้างไม่ทะเลาะกันบ้าง อาจจะมี 1-2 ครั้งต่อเดือน

ตารางที่ 3.4 การทะเลาะวิวาทกันระหว่างหัวหน้าครอบครัวกับภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	การทะเลาะวิวาทระหว่างสามี-ภรรยา			รวม
	ไม่ทะเลาะกัน	ทะเลาะเป็นบางครั้ง	ทะเลาะบ่อย ๆ	
มีฐานะ มั่นคง	32	56	12	100 (25)
มีฐานะไม่ มั่นคง	4	64	32	100 (25)
รวม	18 (9)	60 (30)	22 (11)	100 (50)

ข้อมูลจากตารางแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวทั้งสองลักษณะนั้นจะมีการทะเลาะวิวาทกันเป็นส่วนมาก คือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะมีครอบครัวที่สามี-ภรรยา ไม่เคยทะเลาะกันเพียงร้อยละ 32 เท่านั้น ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง สามี-

ภรรยา ไม่เคยทะเลาะกันร้อยละ 4 เท่านั้น

ในครอบครัวที่ฐานะมั่นคงสามีภรรยาทะเลาะกันบางครั้งบางคราวร้อยละ 56 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 64 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงทะเลาะกันบ่อย ๆ ร้อยละ 12 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงสามีภรรยาทะเลาะกันบ่อย ๆ ร้อยละ 32

ซึ่งสรุปได้ว่า ครอบครัวทั้งสองลักษณะสามี-ภรรยาจะมีการทะเลาะวิวาทกันมาก โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง จะมีการทะเลาะวิวาทกันมากกว่าครอบครัวที่ฐานะมั่นคง และมีบางครอบครัวที่บอกว่าไม่เคยทะเลาะกันเลยนั้น หมายความว่า มีการชกแย้งกันบ้างแต่ไม่ถึงขั้นมีปากเสียงกัน

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.5 สาเหตุของการทะเลาะวิวาทระหว่างหัวหน้าครอบครัว และภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	สาเหตุของการทะเลาะวิวาท							รวม
	ไม่ทะเลาะกัน	เรื่องลูก ๆ	เมาสุราอาละวาด	เสียการพนัน	ปัญหาเรื่อง การเงิน	สามีเจ้าชู้	สามีไม่ค่อย กลับบ้าน	
มีฐานะมั่นคง	32	36	8	4	8	4	4	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	4	12	24	8	52	4	-	100 (25)
รวม	18 (9)	24 (12)	16 (8)	6 (3)	30 (15)	4 (2)	2 (1)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันระหว่างสามีและภรณานั้น ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ส่วนใหญ่จะทะเลาะกันด้วยเรื่องลูก ๆ ร้อยละ 36 ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่มีบางครั้งสามีหรือภรรยาจะลงโทษลูก แต่อีกฝ่ายไม่เห็นด้วย เมื่อห้ามปรามจึงเกิดความขัดแย้งและทะเลาะกันขึ้น หรือภรรยาจะตีลูกแต่สามีไม่ยอม เป็นต้น ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงนั้น สาเหตุ

ของการทะเลาะวิวาทระหว่างสามี-ภรรยา จะเป็นปัญหาเรื่องการเงินมากที่สุดร้อยละ 52 ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่า ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงนั้น ส่วนใหญ่รายได้จะน้อย ไม่สม่ำเสมอ ทำให้เงินไม่พอใช้จ่าย จนทำให้เกิดการทะเลาะกันขึ้น

รายละเอียดจากตาราง ครอบครัวฐานะมั่นคงไม่ทะเลาะกันร้อยละ 32 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงไม่ทะเลาะกันร้อยละ 4 ครอบครัวฐานะมั่นคงทะเลาะกันเรื่องลูก ๆ ร้อยละ 36 ขณะที่ครอบครัวไม่มั่นคงทะเลาะกันเรื่องลูก ๆ ร้อยละ 12 ครอบครัวฐานะมั่นคง ทะเลาะเพราะเมาสุราอาละวาดร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวไม่มั่นคงมีร้อยละ 24 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงทะเลาะเพราะเสียการพนันร้อยละ 4 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคง มีร้อยละ 8 ครอบครัวที่ฐานะมั่นคงทะเลาะกันเรื่องปัญหาเรื่องการเงินร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวมีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 52 ทะเลาะกันเรื่องสามีเจ้าชู้ มีเท่ากันคือร้อยละ 4 และในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงทะเลาะกันเรื่องสามีไม่กลับบ้านร้อยละ 4

ศูนย์วิทยพัชยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4 การทุบตีทำร้ายร่างกายกันระหว่างหัวหน้าครอบครัวและภรรยา

ตารางที่ 3.6 การทุบตีและไม่ทุบตีในการทะเลาะวิวาทกันระหว่างหัวหน้าครอบครัวและภรรยา จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	การทุบตีและไม่ทุบตีระหว่างสามี-ภรรยา				รวม
	ไม่ทะเลาะกัน	ไม่ทุบตีกัน	ทุบตีไม่รุนแรง	ทุบตีรุนแรง	
มีฐานะมั่นคง	32	44	16	8	100 (25)
มีฐานะไม่ มั่นคง	4	16	40	40	100 (25)
รวม	18 (9)	30 (15)	28 (14)	26 (13)	100 (50)

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงไม่ทะเลาะกันร้อยละ 32 ในขณะที่ครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงไม่ทะเลาะกันร้อยละ 4 ครอบครัวฐานะมั่นคงทะเลาะกันแต่ไม่ทุบตีกันร้อยละ 44 ในขณะที่ครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 16 ครอบครัวมั่นคงทุบตีกันไม่รุนแรงร้อยละ 16 ในขณะที่ในครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 40 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีการทุบตีกันรุนแรงร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงทุบตีกันรุนแรงร้อยละ 40

ซึ่งข้อมูลอาจจะสรุปได้ว่า ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงนั้น สามีและภรรยาจะมีการทะเลาะวิวาทจนถึงขั้นทุบตีกันมากกว่าครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง และในการทุบตีก็เป็นไปอย่างรุนแรงมากกว่าด้วย และจากการสัมภาษณ์ ภรรยาจะตอบว่า ที่ทุบตีกันรุนแรงนั้น เนื่องจากสามีเมาสุราเป็นส่วนใหญ่ อาจจะเนื่องจากว่าเมื่อเมาสุราแล้วทำให้ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ จึงทุบตีกันอย่างรุนแรงกว่าปกติ

3.5 การมีภรรยาของหัวหน้าครอบครัว

การมีภรรยาของหัวหน้าครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง การที่หัวหน้าครอบครัวไปมีภรรยาใหม่อีก นอกเหนือไปจากภรรยาที่อยู่ด้วยกันในปัจจุบัน และยังคงมีอยู่ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ ไม่ได้รวมถึงภรรยาที่เคยมีมาในอดีต และการถามเรื่องการมีภรรยาครั้งนี้ ถามจากภรรยา เพราะสามีจะไม่ยอมตอบคำถามนี้ จึงเป็นการมีภรรยาหรือไม่ก็ตามความรู้สึกของภรรยา

ตารางที่ 3.7 การมีภรรยาของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	การมีภรรยาของหัวหน้าครอบครัว			รวม
	ไม่มีภรรยา	ไม่แน่ใจ	มีภรรยา	
มีฐานะมั่นคง	92	4	4	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	96	-	4	100 (25)
รวม	94 (47)	2 (2)	4 (4)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่แล้ว ครอบครัวทั้งสองกลุ่ม สามีจะไม่มีภรรยา นั่นคือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ครอบครัวที่สามีไม่มีภรรยามีอยู่ร้อยละ 92 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงไม่มีภรรยามีอยู่ร้อยละ 69 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ไม่แน่ใจว่าสามีมีภรรยามีอยู่ร้อยละ 4 และแน่ใจว่า สามีมีภรรยามีอยู่ร้อยละ 4 เท่ากันทั้งสองกลุ่ม

หมายเหตุ คำถามเรื่องสามีมีภรรยาหรือไม่นี้ ใ้ถามกับภรรยา เพราะ สามีไม่ยอมตอบเรื่องนี้ เพราะฉะนั้น ตามความเป็นจริงสามีอาจจะมึภรรยาบ่อยมากกว่า นี้ แต่ภรรยายังไม่ทราบ และข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลที่ภรรยาทราบว่า สามีมีภรรยาบ่อย จริง ๆ เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.6 ความใกล้ชิดระหว่างสามี-ภรรยาและบุตร

ตารางที่ 3.8 การพามุตรและภรรยาไปเที่ยวนอกบ้านของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะ ของ ครอบครัว	ความถี่ของการพามุตรไปเที่ยวนอกบ้าน				รวม
	ไม่เคยพาไป	พาไปทุกครั้ง ที่ว่าง, มี เทศกาล	บางครั้งบางคราว (เดือนละ 1-2 ครั้ง)	นาน ๆ ครั้ง	
มีฐานะ มั่นคง	16	32	24	28	100 (25)
มีฐานะ ไม่ มั่นคง	48	8	16	28	100 (25)
รวม	32 (16)	20 (10)	20 (10)	14 (7)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงนั้น หัวหน้าครอบครัวจะไม่พามุตรและภรรยาออกไปเที่ยวนอกบ้านร้อยละ 16 ครอบครัวที่ฐานะไม่มั่นคงหัวหน้าครอบครัวไม่พามุตร-ภรรยาออกไปเที่ยวนอกบ้านร้อยละ 48 ครอบครัวฐานะมั่นคงพาไปทุกครั้งที่ว่าง หรือมีเทศกาลร้อยละ 32 ในขณะที่ในครอบครัวฐานะไม่มั่นคงพาไปร้อยละ 8 ครอบครัวฐานะมั่นคงพาไปบางครั้งบางคราว (เดือนละ 1-2 ครั้ง) ร้อยละ 24 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงพาไปร้อยละ 16 ครอบครัวที่มีฐานะ

3.7 ความช่วยเหลือของสามีที่มีต่อภรรยา

ตารางที่ 3.9 การช่วยภรรยาทำงานบ้านของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	การช่วยภรรยาทำงานบ้านของสามี			รวม
	ไม่ได้ช่วย	ช่วยเป็นบางครั้ง	ช่วยบ่อย ๆ	
มีฐานะมั่นคง	20	68	12	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	20	76	4	100 (25)
รวม	20 (10)	72 (36)	8 (4)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงว่า หัวหน้าครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะให้ความช่วยเหลือภรรยาในเรื่องการทำงานในบ้านเช่น กวาดบ้านถูบ้าน ซักเสื้อผ้า หรือทำอาหาร เป็นต้น หมายความว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงหัวหน้าครอบครัวจะช่วยภรรยาทำงานบ้านร้อยละ 80 ในขณะที่ครอบครัวฐานะมั่นคงไม่ช่วยภรรยาทำงานบ้านร้อยละ 80 เท่ากัน โดยครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง หัวหน้าครอบครัวช่วยภรรยาทำงานบ้านเป็นบางครั้ง ร้อยละ 68 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง สามีช่วยภรรยาเป็นบางครั้งร้อยละ 76 ที่มีฐานะไม่มั่นคง สามี จะช่วยเหลืองานบ้านภรรยาบ่อย ๆ เพียงร้อยละ 4 เท่านั้น

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัว มักจะเห็นว่า งานบ้านนั้นควรเป็นหน้าที่ของแม่บ้าน และลูกจึงไม่จำเป็นต้องช่วยเหลืออะไรมากนัก อาจจะช่วยบ้างในกรณีที่ถูก ๆ ไม่อยู่ หรือภรรยาไม่สบาย หรือไปทำงานนอกบ้าน เป็นต้น

มันคงพาไปนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มันคงพาไปนาน ๆ
ครั้ง ร้อยละ 28

อาจจะสรุปได้ว่า ครอบครัวที่มีฐานะมันคงหัวหน้าครอบครัวจะหาบุตรและ
ภรรยาไปเที่ยวนอกบ้าน ได้แก่ ไปชมภาพยนตร์ ไปเที่ยวสวนสาธารณะ หรือเที่ยว
งานเทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น มากกว่า ครอบครัวที่มีฐานะไม่มันคง และพาไปได้บ่อย
ครั้งกว่าด้วย ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่า มีความพร้อมด้านการเงิน และมีเวลาว่าง
มากกว่า และในครอบครัวที่ไม่เคยได้ออกไปเที่ยวพร้อมหน้าพร้อมตากันระหว่างพ่อ
แม่ ลูกนั้น อาจจะไ้เที่ยวหรือร่วมงานที่จัดขึ้นในชุมชนเอง เพราะกองสังคัมสงเคราะห์
ก็มีโครงการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจจะทำให้พ่อแม่
ได้มีโอกาสพาลูก ๆ ไปร่วมงาน หรือให้ลูก ๆ ไปกันเอง หรือไปกับเพื่อน เพื่อเป็น
การทดแทนการพาออกไปเที่ยวนอกบ้าน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.8 ผู้ดูแลใกล้ซิกมูตร

ตารางที่ 3.10 ผู้ดูแลและให้การอบรมสั่งสอนบุตร จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	ผู้ดูแลและให้การอบรมสั่งสอน			รวม
	ทั้งสามี-ภรรยา และมีญาติ ๆ ช่วย	สามี	ภรรยา	
มีฐานะมั่นคง	20	4	76	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	36	8	56	100 (25)
รวม	28 (14)	6 (3)	66 (33)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวทั้งสองลักษณะนั้น ภรรยาจะเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการดูแลและให้การอบรมสั่งสอนบุตรมากที่สุด คือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ภรรยาจะเป็นผู้ดูแลและให้การอบรมสั่งสอนบุตรมากที่สุดคือร้อยละ 76 เช่นเดียวกับในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ที่ภรรยาจะเป็นผู้ดูแลและให้การอบรมสั่งสอนบุตรมากที่สุดคือร้อยละ 56

สำหรับในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ผู้ที่ให้การดูแลและอบรมสั่งสอนบุตรรองลงมาคือ ทั้งสามีและภรรยา หรือญาติพี่น้องมาช่วย ร้อยละ 20 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงที่สามีภรรยา หรือญาติมาช่วย มีร้อยละ 36 และครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงสามีเป็นผู้ดูแลบุตร มีร้อยละ 4 เท่านั้นในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงสามีเป็นผู้ดูแล มีร้อยละ 8

ซึ่งจากข้อมูลอาจจะสรุปได้ว่า การที่ภรรยาต้องรับผิดชอบในเรื่องการดูแลและอบรมสั่งสอนบุตรเพียงลำพังมากที่สุด อาจจะเนื่องจากว่า สามีส่วนใหญ่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้เวลาที่จะอยู่ดูแลลูกนั้นมีน้อยกว่าภรรยาที่ส่วนใหญ่จะอยู่ที่บ้าน แม้ว่าจะต้องทำงานแต่ก็ทำอยู่ที่บ้านหรือในชุมชน โอกาสที่จะอยู่ใกล้ชิดดูแลลูกจึงมีมากกว่าสามี และจากการที่ครอบครัวในชุมชนนี้ส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวเดี่ยวมีเพียงพ่อ-แม่-ลูก เท่านั้น เมื่อพ่อต้องออกทำงาน แม่จึงรับภาระภายในบ้านทั้งหมดเพียงผู้เดียวเท่านั้น แต่ถ้าครอบครัวใดมีญาติพี่น้องมาอาศัยอยู่ด้วยก็จะแบ่งเบาภาระในเรื่องการดูแลลูกไปได้บ้าง แต่ถึงอย่างไรหน้าที่ดูแลและอบรมสั่งสอนลูกก็ยังคงอยู่ที่ภรรยาเป็นส่วนใหญ่ทั้งสิ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.11 ความใกล้ชิดของบิดาที่มีต่อบุตร จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของ ครอบครัว	ความใกล้ชิดของบิดาที่มีต่อบุตร				รวม
	ใกล้ชิดมาก	ใกล้ชิดบางเวลา	ใกล้ชิดน้อย	ไม่ใกล้ชิดเลย	
มีฐานะมั่นคง	32	36	28	4	100 (25)
มีฐานะไม่ มั่นคง	20	40	36	4	100 (25)
รวม	26 (13)	38 (19)	32 (16)	4 (2)	100 (50)

ความใกล้ชิดในความหมายของการศึกษาค้นคว้านี้ คือ การเอาใจใส่ดูแลลูก ๆ หลังเลิกงาน มีเวลาให้คำปรึกษาแก่ลูก ๆ เมื่อมีปัญหา คอยถามความเป็นมาเรื่องการเรียน หรือเรื่องสุขภาพ เป็นต้น

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวทั้งสองกลุ่ม บิดาจะมีความใกล้ชิดกับบุตรเป็นบางเวลาเท่านั้น คือในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงบิดาจะมีเวลาใกล้ชิดลูกมากกว่าร้อยละ 32 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง บิดาจะมีเวลาใกล้ชิดลูกมากกว่าร้อยละ 20

ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง บิดาจะมีความใกล้ชิดกับบุตรมาจเวลาร้อยละ 36 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 40 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง บิดาใกล้ชิดบุตรน้อยร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 36 และในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงบิดาไม่ใกล้ชิดบุตรเลยร้อยละ 4 เท่ากับในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง

ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า บิคาในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนาส่วนใหญ่แล้ว จะใกล้ชิดกับลูกเป็นบางเวลาเท่านั้น เพราะต้องออกทำงานนอกบ้าน จะมีเวลาอยู่ใกล้ชิดกับลูกก็ต้องเป็นช่วงหลังเลิกงานแล้ว และงานที่ทำส่วนใหญ่จะไม่มีวันหยุด และจะทำงานตั้งแต่เช้าจนเย็น ทำให้เวลาอยู่ใกล้ชิดกับลูกน้อย ส่วนที่ใกล้ชิดกับลูกมากนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นบิคาที่ทำงานประจำ คือ ทำในบริษัทหรือสถานที่ราชการที่มีเวลาทำงานที่แน่นอน มีวันหยุด ทำให้สามารถใกล้ชิดกับลูกมากกว่า ส่วนที่ไม่ใกล้ชิดกับลูกนั้น เนื่องจากบิคาทำงานค่อนข้างคึก กว่าจะกลับลูกก็ไปโรงเรียนแล้ว หรือเมื่อลูกกลับจากโรงเรียนพ่อก็ออกไปทำงาน ทำให้เวลาที่จะพบกันนั้นมีน้อย หรือเมื่อพบกับพ่อก็ต้องการที่จะพักผ่อนมากกว่าจะทำอย่างอื่น ความใกล้ชิดกันกับลูกจึงมีน้อยมาก และอีกครอบครัวหนึ่ง พ่อชอบเล่นไพ่ เมื่อมีเวลาว่างจึงมักจะเล่นไพ่มากกว่า จะอยู่ใกล้ชิดกับลูก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.9 ฐานะของครอบครัวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว

ตารางที่ 3.12 ฐานะของครอบครัวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว จำแนกตามฐานะครอบครัว

ฐานะของครอบครัว	ความสัมพันธ์ในครอบครัว		รวม
	ความสัมพันธ์ดี	ความสัมพันธ์ไม่ดี	
มีฐานะมั่นคง	84	16	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	48	52	100 (25)
รวม	66 (33)	34 (17)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงและมีความสัมพันธ์ในครอบครัวดี ร้อยละ 84 และครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีเพียงร้อยละ 48 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีเพียงร้อยละ 16 ส่วนในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงและมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีมีถึงร้อยละ 52

จากข้อมูลอาจจะสรุปได้ว่า ฐานะของครอบครัว จะมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ในครอบครัวในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา หมายความว่า ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงก็จะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีตามไปด้วยในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ความสัมพันธ์ในครอบครัวก็จะไม่ดีตามไปด้วย ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงนั้น ส่วนใหญ่แล้วหัวหน้าครอบครัวจะมีงานทำ มีรายได้สม่ำเสมอ ปัญหาเรื่องเงินมีน้อยกว่าในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ที่พอ-แม่จะต้องออกไปทำงานหาเลี้ยง

ครอบครัวตั้งแต่เข้าถึงเย็น พอถึงบ้านก็เหนื่อย ไม่มีเวลาที่จะอยู่ใกล้ซิคติก การให้การอบรมสั่งสอนแก่ลูกก็น้อยตามไปด้วย โอกาสที่จะพาลูก-ภรรยา ไปเที่ยวพักผ่อนนอกบ้านก็ทำได้ยาก เพราะรายได้ที่หามาได้ก็ไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งจะนำไปสู่การระหองระแหงในครอบครัว และอาจจะมีปัญหาอื่น ๆ ประกอบกันอีก เช่น ไม่มีงานทำ ลูกป่วย ฯลฯ ทำให้เกิดการขัดแย้งในครอบครัว ซึ่งอาจเกิดขึ้นเป็นประจำ และสะสมกันมากจนทำให้เกิดการแตกแยกในครอบครัวได้ หรือ แม้ว่าจะไม่ถึงขั้นแตกแยก แต่การขัดแย้งในครอบครัวก็จะมีผลแก่ทั้งสามีและภรรยา เพราะชีวิตครอบครัวที่ไม่มีความสุขทำให้เกิดความท้อแท้ สุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจก็ไม่มั่นคง อาจจะไปดื่มสุรา หรือ เล่นการพนัน เพื่อให้ลืมปัญหาต่าง ๆ และเพื่อว่าอาจจะทำให้ชีวิตดีกว่าเดิมได้ แต่เมื่อไม่เป็นที่พอใจที่คิดหวังไว้ก็จะก่อให้เกิดความผิดหวัง หงุดหงิดเพิ่มขึ้นอีก และเป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาทหรือหุบศึทำร้ายร่างกายกันได้ง่ายขึ้นไปอีก นอกจากนี้ความไม่สงบสุขในครอบครัว อาจทำให้เกิดปัญหาสามีไม่ค่อยกลับบ้าน หรือ ไปยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงอื่นซึ่ง เป็นการเพิ่มปัญหาให้กับครอบครัวและสังคมขึ้นไปอีก ซึ่งถ้าครอบครัวมีฐานะมั่นคง มีงานทำมีรายได้สม่ำเสมอแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ก็จะลดความรุนแรงตามไปด้วย ความสัมพันธ์ในครอบครัวก็จะดีกว่าด้วยเช่นกัน

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4 การพิสูจน์สมมุติฐาน

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการชกเถลาทางสังคมของครอบครัวที่มีฐานะ เศรษฐกิจต่างกัน โดยพิจารณาทั้งครอบครัวที่มีฐานะต่างกันตามข้อมูลของนักสังคม สงเคราะห์ กองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร และ ครอบครัวที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาทางค่านิยมเศรษฐกิจที่ได้จากการสัมภาษณ์ และยังทำการ ศึกษาถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวกับการชกเถลาทางสังคม

โดยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ดังนี้คือ

1. ฐานะของครอบครัวน่าจะมีผลต่อการชกเถลาทางสังคม โดยพิจารณา ฐานะของครอบครัวตามเกณฑ์ที่สังคมสงเคราะห์กองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการ สังคม เป็นผู้คัดเลือกไว้ โดยแบ่งเป็น ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จำนวน 25 ครอบครัว และครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจำนวน 25 ครอบครัว โดยใช้อาชีพความสม่ำเสมอ ของรายได้ของหัวหน้าครอบครัวเป็น เกณฑ์ในการตัดสิน

นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยพิจารณา ปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว จากการสัมภาษณ์และใช้เกณฑ์ อาชีพ ความสม่ำเสมอ ของรายได้ของหัวหน้าครอบครัว ความพอใจและไม่พอใจปัญหาในการทำงานของหัวหน้า ครอบครัว ความเพียงพอของรายได้ของครอบครัว และภาวะหนี้สินที่ครอบครัวประสบ อยู่เป็นเกณฑ์ในการวัด ซึ่งจากข้อมูลสามารถแบ่งเป็นครอบครัวที่มีปัญหาทาง เศรษฐกิจได้ 20 ครอบครัว และครอบครัวที่ไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจได้ 30 ครอบครัว

2. ความสัมพันธ์ในครอบครัว น่าจะมีผลต่อการอบรมสั่งสอนบุตร

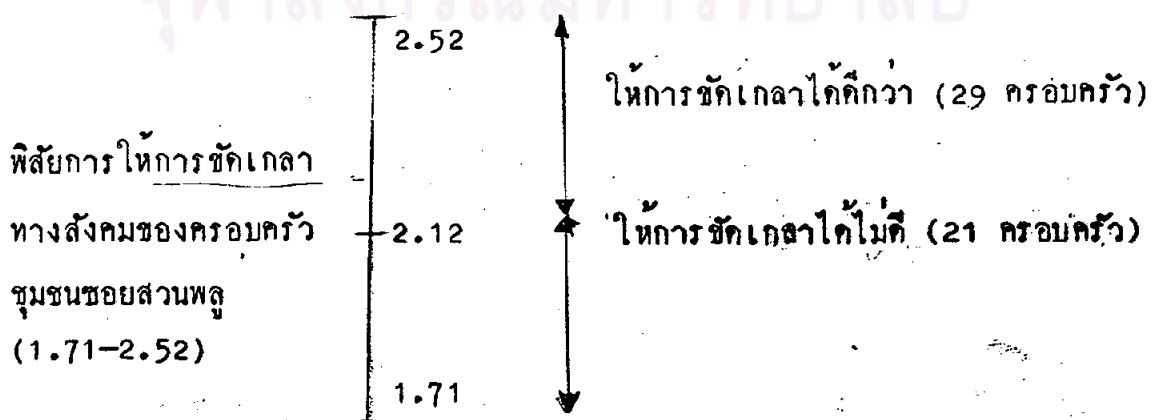
การวิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวนั้นได้แบ่งความสัมพันธ์ ออกเป็น 2 แบบคือ ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดี และความสัมพันธ์ไม่ดี โดยใช้เกณฑ์ การค้ำเหล้า การเล่นการพนันของสามีภรรยา การทะเลาะวิวาท การทุบตีทำร้าย ร่างกายกันของสามีภรรยา ความใกล้ชิดระหว่างสามีภรรยาและลูก การช่วยเหลือ ในงานบ้านของสามี และสามีไม่เจ้าชู้ โดยจากการวิเคราะห์สามารถแบ่งความสัมพันธ์ ออกได้เป็น 2 แบบคือ ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีมีจำนวน 33 ครอบครัว ครอบครัว ที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีจำนวน 17 ครอบครัว

4.5 การวัดการชกเถลาทางสังคม และความสัมพันธ์ในครอบครัว

ดัชนีจะใช้วัดการชกเถลาทางสังคม จะประกอบด้วยคำถาม 31 ข้อ แต่ละคำถามจะมีข้อเลือกอยู่ 3 ข้อ มีคะแนนข้อละ 3, 2, 1 ตามลำดับ เมื่อเก็บข้อมูลมาแล้วได้นำคะแนนของแต่ละครอบครัวมาหาค่ามัธยฐานเลขคณิต และจัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จากนั้นจัดแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 2 ช่วงเท่า ๆ กัน ส่วนที่มีคะแนนสูงสุดจัดเป็นกลุ่มที่มีการชกเถลาทางสังคมได้ดี และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำกว่าจะเป็นกลุ่มที่มีการชกเถลาทางสังคมได้ไม่ดี

1. คำถามเกี่ยวกับเรื่องการอบรมทางสังคมคือ 1-5
2. คำถามเกี่ยวกับเรื่องความคาดหวังของบิดา-มารดา 3, 6, 7
3. คำถามเกี่ยวกับเรื่องการฝึกสัมฤทธิ์ผล คือข้อ 8-14
4. คำถามเรื่องการฝึกความเป็นอิสระคือ ข้อ 15-22
5. คำถามเกี่ยวกับเรื่องความเข้มงวด คือ ข้อ 14, 15, 23-26
6. คำถามเกี่ยวกับเรื่องการฝึกความมีระเบียบวินัย คือ ข้อ 27-31

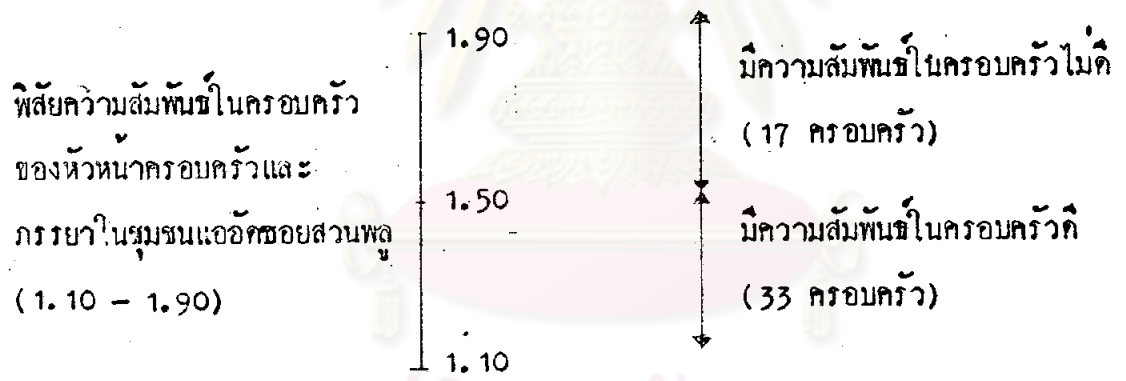
คำถามทั้ง 31 ข้อ จะให้คะแนน 3, 2, 1 ตามลำดับ เมื่อเก็บข้อมูลได้แล้วจึงนำคะแนนของแต่ละคนมาหาค่ามัธยฐานเลขคณิต จัดเรียงลำดับจากมาก-น้อย จากนั้นจึงจัดแบ่งช่วงออกเป็น 2 ช่วงเท่า ๆ กัน ส่วนที่มีคะแนนสูงสุดจัดเป็นกลุ่มที่ให้การชกเถลาทางสังคมได้ดีกว่า และกลุ่มที่มีค่าคะแนนที่จัดเป็นกลุ่มที่ให้การชกเถลาทางสังคมได้ไม่ดี

พิสัยของการให้การช้เกลตาทางสังคมของครอบครัวในชุมชนแออัด
 ขอยสวนพหุพฒนาที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างแปรผันอยู่ระหว่าง 1.71-2.52 จากนั้น
 ให้นำช่วงคะแนนจาก 1.71-2.52 ถือว่าเป็นครอบครัวที่ให้การช้เกลตาทางสังคม
 ได้ไม่ดี และมีคะแนนช่วง 2.13-2.52 จัดเป็นครอบครัวที่ให้การช้เกลตาทางสังคม
 ได้ดีกว่า

การวัดความสัมพันธ์ในครอบครัว วัดจากแบบสอบถามเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว
 โดยให้คะแนน 1 และ 2 คะแนนตามลำดับ

และเมื่อไขข้อมุลจึงนำเอาคะแนนของแต่ละคนมาหาค่ามัธยิม เลขคณิต รียงลำดับ
 จากน้อย-มาก จากนั้นจึงแบ่งช่วงออกเป็น 2 ช่วงเท่า ๆ กัน โดยส่วนที่มีคะแนนสูงจัดเป็นกลุ่ม
 ที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำจัดเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ดี

พิสัยของความสัมพันธ์ในครอบครัวในชุมชนแออัดขอยสวนพหุพฒนาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
 ทั้งสองกลุ่ม จะแปรผันอยู่ระหว่าง 1.10-1.90 จากนั้นให้นำช่วงคะแนนจาก 1.10-1.90
 มาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนเท่า ๆ กัน คือ 1.10-1.50 และ 1.51-1.90 ครอบครัวที่มีคะแนน
 ระหว่าง 1.10-1.50 จัดเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดี และครอบครัวที่มีคะแนน
 ระหว่าง 1.51-1.90 จัดเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี

4.1 ฐานะความต้องการกับการชกเถลาทางสังคม (ข้อมูลของกองสังคมสงเคราะห์)

ตารางที่ 4.1 ฐานะความต้องการกับการชกเถลาทางสังคม (อัคราส่วนร่อย)

ฐานะของ ครอบครัว	การชกเถลาทางสังคม											
	การให้การอบรม ทางสังคม		ความคาดหวง		การฝึก สัมฤทธิผล		การให้ความ เป็นอิสระ		ความเข้มงวด		การฝึกความเป็น ระเบียบวินัย	
	มาก	น้อย	สูง	ต่ำ	มาก	น้อย	มาก	น้อย	มาก	น้อย	มาก	น้อย
มีฐานะมั่นคง	88	12	92	8	88	12	28	72	60	40	68	32
มีฐานะไม่มั่นคง	32	72	32	72	20	80	32	72	60	40	52	48
รวม	60	40	62	38	54	46	30	70	60	40	60	40

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า

1. การให้การอบรมทางสังคม ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะให้การอบรมสั่งสอนทางสังคมที่ให้การอบรมทางสังคมแก่ลูกมากมีร่อยละ 88 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงให้การอบรมทางสังคมมากร่อยละ 32 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงให้การอบรมทางสังคมน้อยร่อยละ 12

ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงให้การอบรมทางสังคมแก่บุตรน้อยมีร้อยละ 72

ซึ่งจากข้อมูลสรุปได้ว่า ฐานะของครอบครัวในชุมชนแออัดน้อยสวนพลูพัฒนา จะมีความสัมพันธ์กับการให้การอบรมทางสังคมแก่ลูกนั่นคือ ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะมีการให้การอบรมทางสังคมแก่ลูกมากกว่า ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง

2. ความคาดหวังของบิดา-มารดา ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง พ่อ-แม่ ที่มีความคาดหวังกับลูกสูงมีร้อยละ 92 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีความคาดหวังกับลูกสูงเพียงร้อยละ 32 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงคาดหวังค่าร้อยละ 8 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงคาดหวังกับลูกต่ำถึงร้อยละ 72

จากข้อมูลอาจจะสรุปได้ว่า ฐานะทางครอบครัวในชุมชนแออัดน้อยสวนพลูพัฒนา จะมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของพ่อ-แม่ที่มีต่อลูก นั่นคือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะมีความคาดหวังสูงกว่าในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง

3. การฝึกสัมฤทธิ์ผล ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จะมีการให้การฝึกสัมฤทธิ์ผลต่อลูกมากกว่าร้อยละ 88 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะฝึกสัมฤทธิ์ผลมากเพียงร้อยละ 20 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะมีการฝึกสัมฤทธิ์ผลน้อยเพียงร้อยละ 12 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงฝึกสัมฤทธิ์ผลน้อยถึงร้อยละ 80

สรุปได้ว่า ฐานะในครอบครัว จะมีผลต่อการให้การฝึกสัมฤทธิ์ผลต่อลูก นั่นคือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จะให้การฝึกสัมฤทธิ์ผลต่อลูกมากกว่าในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง

4. การให้ความเป็นอิสระ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะให้ความเป็นอิสระแก่ลูกมากกว่าร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ให้อิสระแก่ลูกมากกว่าร้อยละ 32 และครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงให้อิสระแก่ลูกน้อยถึงร้อยละ 72 ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีร้อยละ 72

จากข้อมูลสรุปได้ว่า ครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะมีการให้อิสระแก่ลูกน้อย ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากเพื่อเป็นการควบคุมพฤติกรรมของลูก

5. ความเข้มงวดในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะเข้มงวดที่เข้มงวดกับลูก
มากมีร้อยละ 60 ในขณะที่ครอบครัวฐานะมั่นคง เข้มงวดมากร้อยละ 60 เท่ากัน และ
ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมีความเข้มงวดกับลูกน้อยร้อยละ 40 เท่ากับในครอบครัวที่มี
ฐานะไม่มั่นคง

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวทั้งสองกลุ่ม จะมีความเข้มงวดกับลูก
มากเท่า ๆ กัน อาจจะเนื่องจากใช้ความเข้มงวดนี้เป็นการควบคุมพฤติกรรมของลูก
คล้าย ๆ กันการที่ให้อิสระน้อย

6. การฝึกความเป็นระเบียบวินัย ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะให้การฝึก
ความเป็นระเบียบวินัยแก่ลูกมากร้อยละ 68 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงฝึกความ
เป็นระเบียบวินัยแก่ลูกมากร้อยละ 52 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงให้การฝึกความ
เป็นระเบียบวินัยร้อยละ 32 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงให้การอบรมระเบียบ
วินัยแก่ลูกน้อยร้อยละ 48

จากข้อมูลอาจจะสรุปได้ว่า ฐานะในครอบครัวจะมีผลต่อการฝึกความมี
ระเบียบวินัยแก่ลูก นั่นคือ ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง จะมีการฝึกความเป็นระเบียบวินัย
แก่ลูกมากกว่าในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 ฐานะทางครอบครัวกับลักษณะการให้การชดเชยทางสังคม

ฐานะของครอบครัว	ลักษณะการให้การชดเชยทางสังคม		รวม
	ให้การชดเชยทางสังคมได้ดี	ให้การชดเชยทางสังคมไม่ดี	
มีฐานะมั่นคง	84	16	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	32	68	100 (25)
รวม	58 (29)	42 (21)	100 (50)

ข้อมูลจากตารางแสดงให้เห็นว่า ฐานะครอบครัวน่าจะมีผลต่อการชดเชยทางสังคม คือครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง มีแนวโน้มที่จะให้การชดเชยทางสังคมได้ดีกว่าครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง นั่นคือ ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะให้การชดเชยทางสังคมได้ดีร้อยละ 84 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงให้การชดเชยทางสังคมได้เพียงร้อยละ 32 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงให้การชดเชยทางสังคมได้ไม่ดีร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ให้การชดเชยทางสังคมไม่ดีถึงร้อยละ 68

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจากว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงนั้น จะมีรายได้สม่ำเสมอความเป็นอยู่สุขสบายกว่า เพราะไม่ต้องวิตกกังวลกับเรื่องอาชีพการงาน หรือการเงินเหมือนกับในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ที่ต้องวิตกกังวลในเรื่องงานและเงินอยู่ตลอดเวลา เพราะงานที่ทำนั้นไม่มีความมั่นคง ไม่ทราบว่าเมื่อไรตนจะตกงาน และอีกเมื่อไรจึงจะไ้ทำงานทำอีก และต้องคอยใช้เวลาในการหางานใหม่สำรองไปเรื่อย ๆ จนทำให้เวลาที่จะสนใจในครัวลุ่มมีน้อยลง เพราะทั้งพ่อและแม่ก็ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการหาเงินเพื่อเลี้ยงครอบครัว ซึ่งต่างจากครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงกว่า เพราะความจำเป็นในการค้นหาเลี้ยงชีพมีน้อยกว่ามาก งานที่ทำงานส่วนใหญ่จะเป็น

งานประจำที่มีเวลาแน่นอน โอกาสที่จะอยู่ใกล้ช็อบรมสั่งสอนลูกก็มีมากกว่าด้วย จึงทำให้การอบรมสั่งสอนบุตร เป็นไปด้วยดี

ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า ฐานะของครอบครัวนั้นน่าจะมีผลต่อการชักเงาทางสังคม นั่นคือ ครอบครัวที่ฐานะมั่นคงกว่าจะให้การชักเงาทางสังคมได้ดีกว่า ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ซึ่งเป็นการสนับสนุนสมมุติฐานที่ของครอบครัวจะมีผลต่อการชักเงาทางสังคมในชุมชนแออัด

4.1.1 ปัญหาทางเศรษฐกิจกับการชักเงาทางสังคม (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์)

นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 50 ครอบครัว พบว่า มีครอบครัวบางกลุ่มที่แม้จะมีฐานะมั่นคงตามที่กองสังคมสงเคราะห์สำรวจไว้ จากการสัมภาษณ์ถึง เรื่องปัญหาค่าใช้จ่าย เศรษฐกิจและการครองชีพที่ครอบครัวกลุ่มตัวอย่างทั้ง 50 ครอบครัวประสบอยู่ในขณะสัมภาษณ์ กลับพบว่า มีบางครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงตามที่กองสังคมสงเคราะห์สำรวจ แต่กลับประสบปัญหาทางค่าาใช้จ่าย เศรษฐกิจในขณะทำการสัมภาษณ์

ปัญหาค่าาใช้จ่าย เศรษฐกิจและการครองชีพในการศึกษานั้นนั้น พิจารณาจากลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัว คือ ความมั่นคงด้านอาชีพและความสม่ำเสมอของรายได้ ของหัวหน้าครอบครัว ปัญหาในการทำงาน ความพอใจในงานที่ทำอยู่ ความคิดที่จะเปลี่ยนงาน รายได้รายจ่ายของครอบครัว ความเพียงพอของรายไ้รายจ่าย และภาวะหนี้สิน โดยแบ่งเป็น

- ครอบครัวที่มีปัญหาค่าาใช้จ่าย เศรษฐกิจและการครองชีพ หมายถึง ครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวว่างงาน หรือทำงานที่มีรายได้น้อยไม่สม่ำเสมอ มีปัญหาในการทำงาน ไม่มีความพอใจในงานที่ทำอยู่ รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว และมีภาวะหนี้สินมีครอบครัวอยู่ในเกณฑ์นี้ 20 ครอบครัว
- ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาค่าาใช้จ่าย เศรษฐกิจและการครองชีพ หมายถึง ครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพที่มั่นคง คือมีรายได้อสม่ำเสมอ ไม่มีปัญหาในการทำงาน มีความพอใจในงานที่ตนทำอยู่ รายได้เพียงพอกับรายจ่าย และไม่มีภาวะหนี้สิน มีครอบครัวที่อยู่ในเกณฑ์นี้ 30 ครอบครัว

ตารางที่ 4. ฐานะทางครอบครัวกับปัญหาบ้านเศรษฐกิจและการครองชีพ

ฐานะของครอบครัว	ปัญหาบ้านเศรษฐกิจและ การครองชีพ		รวม
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา	
มีฐานะมั่นคง	4	96	100 (25)
มีฐานะไม่มั่นคง	76	24	100 (25)
รวม	40 (20)	60 (30)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงนั้น มีครอบครัวที่มีปัญหาบ้านเศรษฐกิจและการครองชีพเพียงร้อยละ 4 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีปัญหาทางเศรษฐกิจถึงร้อยละ 76 ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจมีถึงร้อยละ 96 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจเพียงร้อยละ 24

ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ฐานะของครอบครัวนั้นมีความสัมพันธ์กับปัญหาบ้านเศรษฐกิจและค่าครองชีพ นั่นคือ ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะมีปัญหาบ้านเศรษฐกิจและการครองชีพน้อยกว่าในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ทั้งนี้เพราะฐานะของครอบครัวนั้นก็ขึ้นอยู่กับอาชีพ และรายได้ของหัวหน้าครอบครัวเช่นกัน ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมักจะไ้งานที่ค่อนข้างมั่นคง มีรายได้ที่แน่นอน และส่วนใหญ่จะมีความพอใจในงานที่คนทำอยู่มากกว่าความเพียงพอระหว่างรายได้กับรายจ่ายมีมากกว่า รวมทั้งมีภาระหนี้สินน้อยกว่าด้วยจึงทำให้มีปัญหาบ้านเศรษฐกิจและการครองชีพน้อยกว่าคามไปค้าย

และข้อมูลจากการสัมภาษณ์นี้ปรากฏว่า ในครอบครัวที่มีปัญหามี 20 ครอบครัว
และไม่มีปัญหามี 30 ครอบครัว และเมื่อพิจารณาถึงการอบรมสั่งสอนบุตรของครอบครัว
ที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาทาง เศรษฐกิจที่ได้จากการสัมภาษณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4 ปัญหาด้านเศรษฐกิจและการครองชีพกับการ ชักเถลาทางสังคม (อัตราส่วนร้อยละ)

ปัญหาด้านเศรษฐกิจและ การครองชีพ	การชักเถลาทางสังคม											
	การให้การอบรม		ความคาดหวัง		การฝึกสัมฤทธิ์ผล		การให้อิสระ		ความเข้มงวด		การฝึกความเป็นระเบียบวินัย	
	มาก	น้อย	สูง	ต่ำ	มาก	น้อย	มาก	น้อย	มาก	น้อย	มาก	น้อย
ไม่มีปัญหา	80	20	86.7	13.3	76.7	23.3	23.3	76.7	60	40	66.7	33.3
มีปัญหา	30	70	25	75	20	80	40	60	60	40	50	50
รวม	60	40	62	38	54	46	30	70	60	40	60	40

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีปัญหาเศรษฐกิจ 20 ครอบครัวและไม่มีปัญหาเศรษฐกิจ 30 ครอบครัวให้การอบรมสั่งสอนบุตรดังนี้

1. การให้การอบรมทางสังคม จากตารางพบว่า ในครอบครัวที่ไม่มีปัญหา จะให้การอบรมด้านสังคมมากถึงร้อยละ 80 ในขณะที่ครอบครัวที่มีปัญหาเศรษฐกิจให้การอบรมทางสังคมมากเพียงร้อยละ 30 ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาเศรษฐกิจ ให้การอบรมสั่งสอนแก่บุตรน้อยเพียงร้อยละ 20 ในขณะที่ครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจให้การอบรมทางสังคมแก่ลูกน้อยร้อยละ 70

2. ความคาดหวังของบิคา-มารคาคอมุคร ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาให้ความหวังไว้สูงร้อยละ 86.7 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจมีความคาดหวังในลูกสูงเพียงร้อยละ 30 ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาเศรษฐกิจ มีความหวังในตัวลูกค่ามีเพียงร้อยละ 13.3 ในขณะที่ครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจให้มีความคาดหวังในตัวลูกค่ามากถึงร้อยละ 75

3. การฝึกสัมฤทธิผล ในครอบครัวที่ไม่มีปัญหาจะให้การฝึกสัมฤทธิผลแก่ลูกมากร้อยละ 76.7 ในขณะที่ครอบครัวมีปัญหาให้การฝึกสัมฤทธิผลมากเพียงร้อยละ 20 และในครอบครัวที่ไม่มีปัญหาให้การฝึกสัมฤทธิผลน้อยร้อยละ 23.3 ในขณะที่ครอบครัวมีปัญหาให้การฝึกร้อยละ 80 จึงสรุปได้ว่า ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาค้านเศรษฐกิจจะให้การฝึกสัมฤทธิผลต่อลูกมากกว่าครอบครัวที่มีปัญหาค้านเศรษฐกิจ

4. การให้อิสระแก่ลูก จากข้อมูลพบว่า ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาจะให้อิสระแก่ลูกมากเพียงร้อยละ 23.3 ในขณะที่ครอบครัวมีปัญหาให้อิสระแก่ลูกมากร้อยละ 40 และในครอบครัวที่ไม่มีปัญหาให้อิสระแก่ลูกน้อยร้อยละ 23 ในขณะที่ครอบครัวมีปัญหาให้อิสระแก่ลูกน้อยร้อยละ 60

5. ความเข้มงวด ในครอบครัวที่ไม่มีปัญหาค้านเศรษฐกิจ จะเข้มงวดกับลูกมากร้อยละ 60 ในขณะที่ครอบครัวมีปัญหาเข้มงวดกับลูกมากร้อยละ 60 และในครอบครัวที่ไม่มีปัญหา เข้มงวดกับลูกน้อยร้อยละ 40 เท่ากับในครอบครัวที่มีปัญหาค้านเศรษฐกิจ

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวทั้งที่มีปัญหา และไม่มีปัญหาค้านเศรษฐกิจนั้นจะมีความเข้มงวดกับลูกมากเท่าๆ กัน

6. การฝึกความเป็นระเบียบวินัย ในครอบครัวที่ไม่มีปัญหาค้านเศรษฐกิจ จะฝึกความเป็นระเบียบวินัยแก่ลูกมากร้อยละ 66.7 ในขณะที่ครอบครัวที่มีปัญหาฝึกความเป็นระเบียบวินัยแก่ลูกมากร้อยละ 50 ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาให้การฝึกความเป็นระเบียบวินัยแก่ลูกน้อยร้อยละ 33.3 ในขณะที่ครอบครัวมีปัญหาให้การฝึกระเบียบวินัยแก่ลูกน้อยร้อยละ 50

ตารางที่ 4.5 ปัญหาด้านเศรษฐกิจและการครองชีพกับลักษณะการชักเงาทางสังคม

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ในครอบครัว	ให้การชักเงาทางสังคม		รวม
	ให้การชักเงาทาง สังคมได้ดีกว่า	ให้การชักเงาทาง สังคมได้ไม่ดี	
ครอบครัวไม่มีปัญหา	60	40	100 (30)
ครอบครัวมีปัญหา	10	90	100 (20)
รวม	40 (20)	60 (30)	100 (50)

จากตารางข้อมูลพบว่า ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาในการชักเงาสังคมได้ก็มีร้อยละ 60 แต่ในครอบครัวที่มีปัญหาครอบครัวจะให้การชักเงาสังคมได้ก็เพียงร้อยละ 40 ในขณะที่เกี่ยวกับในครอบครัวที่ไม่มีปัญหา และให้การชักเงาสังคมได้ไม่ดี มีเพียงร้อยละ 10 สำหรับในครอบครัวที่มีปัญหามีการให้การชักเงาสังคมได้ไม่ดีมีถึงร้อยละ 90 เพราะฉะนั้น จึงอาจจะสรุปได้ว่า ปัญหาในครอบครัวในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนามีแนวโน้มที่จะมีผลต่อการชักเงาสังคมนั้นคือ ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาเศรษฐกิจ จะให้การชักเงาสังคมได้มากและดีกว่าครอบครัวที่มีปัญหาเศรษฐกิจ เป็นการสนับสนุนสมมติฐานที่ว่าปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัวจะมีผลต่อการชักเงาสังคม

การให้รางวัลและการลงโทษ

1. การให้รางวัล

ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่านั้น พ่อ-แม่ มักจะไม่ให้ความสำคัญต่อการให้รางวัล เมื่อลูกทำความดี เช่น เรียนได้ดี ช่วยทำงาน หรือประสบความสำเร็จในเรื่องอะไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ จะพบว่า ส่วนใหญ่แล้วจะให้รางวัลเป็นคำชมเชยเสียมากกว่า

ตารางที่ 4.6 ฐานะของครอบครัวกับการให้รางวัลเมื่อลูกทำความดี (ข้อมูลกองสังคมสงเคราะห์)

ฐานะของครอบครัว	การให้รางวัล				รวม
	ให้เป็นสิ่งของ	พาไปเที่ยว	ให้คำชม	เฉย ๆ	
ฐานะมั่นคง	16	28	52	4	100 (25)
ฐานะไม่มั่นคง	8	4	40	40	100 (25)
รวม	12	16	50	22	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะให้คำชมเชยเมื่อลูกกระทำความดีคือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะให้สิ่งของร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะให้สิ่งของร้อยละ 8 ครอบครัวฐานะมั่นคงพาไปเที่ยวร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงพาไปเที่ยวร้อยละ 4 ครอบครัวมีฐานะมั่นคงจะเฉย ๆ เพียงร้อยละ 4 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะเฉย ๆ ถึงร้อยละ 40 เมื่อลูกทำความดี

ซึ่งการที่ครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะให้รางวัลแก่ลูก เมื่อทำความดีเป็นเพียง
คำชมเชย เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่เอื้ออำนวยให้สามารถให้
รางวัลที่คิดว่าเป็นได้ จึงนิยมให้เป็นคำชมเชยมากกว่า และในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง
จะให้รางวัลน้อยกว่าครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.7 ฐานะครอบครัวกับความถี่ในการให้รางวัล แก่ลูก (ข้อมูลกองสังคมสงเคราะห์)

ฐานะของครอบครัว	ความถี่ในการให้รางวัล			รวม
	แก่บุตร			
	ให้ทุกครั้ง	ให้บางครั้ง	เฉย ๆ	
ฐานะมั่นคง	80	16	4	100 (25)
ฐานะไม่มั่นคง	24	36	40	100 (25)
รวม	52 (26)	26 (19)	22 (11)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงให้รางวัลแก่ลูกทุกครั้ง ร้อยละ 80 ขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงให้รางวัลแก่ลูกทุกครั้งเพียงร้อยละ 24 ครอบครัวมั่นคงให้บางครั้งบางคราวร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงให้บางครั้งร้อยละ 36 ครอบครัวฐานะมั่นคงเฉย ๆ เพียงร้อยละ 4 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงเฉย ๆ ถึงร้อยละ 40

การให้รางวัลของครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงนั้น ส่วนใหญ่จะให้เป็นการชมเชย นอกจากในโอกาสที่ทำหน้าที่ที่เด่น ๆ เช่น สอบไล่ได้เกรดดี ๆ หรือทำตามคำสั่งอย่างดี เกรงครก จึงจะให้รางวัลเป็นสิ่งของ เช่น เสื้อผ้า ขนม หรือพาไปเที่ยว และครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพที่ไม่มั่นคงก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน แต่จะให้น้อยครั้งกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจากว่า ครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพที่มั่นคง จะมีความพร้อมทางด้านการเงิน มีเวลาใกล้ชิดสนิทสนมกับลูกมากกว่าครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวมี

อาชีพที่ไม่มั่นคง เพราะทั้งพ่อและแม่ก็มีภาระในเรื่องการทำนาหากินมากกว่า และ
ความพร้อมทางการเงินมีน้อยกว่าด้วย

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.8 ปัญหาทางค้ำเศรษฐกิจและการให้รางวัล (ข้อมูลการสัมภาษณ์)

ปัญหา	การให้รางวัล				รวม
	ให้สิ่งของ, เงิน	พาไปเที่ยว	ให้ค่าชมเชย	เฉย ๆ	
ในครอบครัว					
ไม่มีปัญหา	13.3	20	60	16.7	100 (30)
มีปัญหา	10	5	55	30	100 (20)
รวม	12	16	50	22	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจจะให้สิ่งของเมื่อถูกทำควมดีร้อยละ 13.3 ในขณะที่ครอบครัวที่มีปัญหาค้ำเศรษฐกิจให้รางวัลเป็นสิ่งของแก่ลูกร้อยละ 10 ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจพาไปเที่ยวร้อยละ 20 ในขณะที่ครอบครัวที่มีปัญหาเศรษฐกิจพาไปเที่ยวร้อยละ 5 เท่านั้น ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาเศรษฐกิจให้ค่าชมแก่ลูกเมื่อทำควมดีร้อยละ 60 ในขณะที่ครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจให้ค่าชมแก่ลูกร้อยละ 55 ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาเศรษฐกิจจะเฉย ๆ เมื่อถูกทำควมดีร้อยละ 16.7 ในขณะที่ครอบครัวที่มีปัญหาเศรษฐกิจจะเฉย ๆ เมื่อถูกทำควมดีถึงร้อยละ 30

จากข้อมูลเห็นว่า ครอบครัวที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาเศรษฐกิจจะให้รางวัลแก่ลูกเป็นค่าชมมากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายที่สุด และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายด้วย

ตารางที่ 4.9 ปัญหาเศรษฐกิจกับความถี่ในการให้รางวัลแก่ลูกเมื่อทำความดี (ข้อมูล การสัมภาษณ์)

ปัญหาในเศรษฐกิจ	ความถี่ในการให้รางวัล			รวม
	ให้ทุกครั้ง	เป็นบางครั้ง	เฉย ๆ	
ไม่มีปัญหา	70	13.3	16.7	100 (30)
มีปัญหา	25	45	30	100 (20)
รวม	52 (26)	26 (13)	22 (11)	100 (50)

จากข้อมูลจะเห็นว่า ครอบครัวที่ไม่มีปัญหานั้น จะมีการให้รางวัลแก่ลูกเมื่อ ลูกทำความดีทุกครั้งร้อยละ 70 ซึ่งส่วนใหญ่จะให้ป็นค่าชมเชย ให้เงินซื้อขนม ซื้อเสื้อผ้าให้ พาไปเที่ยวหรือชมภาพยนตร์ แล้วแต่ความถี่ที่พ่อกันจะสำคัญแค่ไหน ในขณะที่ใน ครอบครัวที่มีปัญหาให้ทุกครั้งร้อยละ 25 เท่านั้น ครอบครัวที่ไม่มีปัญหาให้รางวัลลูกบาง ครั้งร้อยละ 13.3 ในขณะที่ครอบครัวที่มีปัญหาให้รางวัลลูกบางครั้งร้อยละ 45 ครอบครัว ที่ไม่มีปัญหาเศรษฐกิจจะเฉย ๆ ร้อยละ 16.7 ในขณะที่ครอบครัวที่มีปัญหาทางคาบ เศรษฐกิจจะเฉย ๆ เมื่อลูกทำความดีร้อยละ 30 แสดงให้เห็นว่าครอบครัวที่มีปัญหานั้น จะเห็นความสำคัญของการให้รางวัล เมื่อลูกทำความดีน้อยกว่าครอบครัวที่ไม่มีปัญหา อาจจะเนื่องจากว่าไม่มีเงิน ไม่มีเวลา หรืออาจจะสนใจในตัวลูกน้อยกว่าด้วยก็ได้

2. การลงโทษ

ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมต่ำนั้น พ่อ-แม่มักใช้การลงโทษอย่างรุนแรง ปราศจากเหตุผลแก่ลูกเสมอ อาจเนื่องจากว่า พ่อ-แม่ต้องทำงานหนัก จึงหงุดหงิดง่าย เมื่อลูกทำผิดอะไรเล็กน้อยก็จะเขียน คุ คำ ลงโทษ เป็นการระบายอารมณ์ความทุกข์ยากอีกทั้งอาจจะเนื่องจากในครอบครัวชั้นต่ำพ่อ-แม่มักจะมีการศึกษาต่ำ จึงไม่มีความรู้ในการปฏิบัติต่อลูกว่า การที่ลงโทษอย่างรุนแรง โดยปราศจากเหตุผลแก่ลูกบ่อยครั้ง เข้าลูกจะกลายเป็นเด็กก้าวร้าว (aggression) มองโลกในแง่ร้าย รู้สึกว่าไม่มีใครรักตน แม้แต่พ่อ-แม่เอง ทำให้กลายเป็นเด็กมีปัญหา เคียดแค้นแก่สังคม ประชดพ่อ-แม่โดยการทำอะไรผิด ๆ เช่น ไม่สนใจการเรียน มีปัญหาทางการเรียน รังแกน้องหรือคนอื่น ๆ ลักขโมย จนไปถึงขั้นการติดยาเสพติด เป็นต้น

ตารางที่ 1.10 ฐานะของครอบครัวกับการลงโทษเมื่อลูกทำผิด (ข้อมูลกองสังคมสงเคราะห์)

ฐานะของครอบครัว	การลงโทษเมื่อลูกทำผิด			รวม
	ตี, คุก่า	กักเคื่อน, สั้งสอน	เฉย ๆ	
ฐานะมั่นคง	52	48	0	100 (25)
ฐานะไม่มั่นคง	64	32	4	100 (25)
รวม	58	40	2	100 (50)
	(29)	(20)	(1)	

ข้อมูลจากตารางแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวยุคใหม่ที่มีฐานะต่างกันทั้งสองกลุ่ม มักจะ
ลงโทษลูกด้วยการตี, คุกคาม เป็นส่วนใหญ่ โดยครอบครัวยุคใหม่ที่มีฐานะมั่นคงมักจะลงโทษบุตร
ด้วยการตี, คุกคามร้อยละ 52 และครอบครัวยุคใหม่ที่มีฐานะไม่มั่นคงนั้นจะลงโทษบุตรด้วยการ
ตี, คุกคาม มากกว่าถึงร้อยละ 64 ในขณะที่เกี่ยวกับครอบครัวยุคใหม่ที่มีฐานะมั่นคงจะลงโทษด้วย
การตักเตือน สั่งสอนร้อยละ 48 ส่วนครอบครัวยุคใหม่ที่มีฐานะไม่มั่นคงนั้นจะลงโทษบุตรด้วย
การตักเตือน, สั่งสอน เพียงร้อยละ 32 และเฉย ๆ ร้อยละ 4 แสดงว่าครอบครัวยุค
ใหม่มีฐานะทางเศรษฐกิจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1.11 ครอบครัวยที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจกับการลงโทษ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์)

ปัญหาทางเศรษฐกิจ	การลงโทษ			รวม
	ตี, คุก	ตักเตือน, สั่งสอน	เฉย ๆ	
ไม่มีปัญหา	50	50	0	100 (30)
มีปัญหา	70	25	5	100 (20)
รวม	58 (29)	40 (20)	2 (1)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวยที่ไม่มีปัญหานั้น จะลงโทษลูกเมื่อลูกทำความผิด ด้วยการเขียน, ตี, คุก ร้อยละ 50 ในขณะที่ครอบครัวยที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ จะลงโทษด้วยการตี, คุก ร้อยละ 70 ในขณะที่ครอบครัวยที่ไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจจะตักเตือน, สั่งสอน ร้อยละ 50 ในขณะที่ครอบครัวยที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจตักเตือน, สั่งสอน ร้อยละ 25 และเฉย ๆ ร้อยละ 5

ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ครอบครัวยที่มีปัญหานั้นนิยมที่จะลงโทษลูกด้วยการ คุก, เขียนตี มากกว่า ครอบครัวยที่ไม่มีปัญหาในครอบครัวย ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่า เมื่อพ่อแม่มีปัญหาที่จะใช้ลูกเป็นที่ระบายอารมณ์ ถึงลูกจะทำความผิดเพียงเล็กน้อย พ่อ-แม่ก็จะลงโทษรุนแรง ด้วยการคุกแล้วก็เขียนตี มากกว่าจะใช้การตักเตือนหรือสั่งสอน แม้แต่ในครอบครัวยที่ไม่มีปัญหาเองก็มีแนวโน้มที่จะใช้การเขียนตีกับลูกมากพอสมควร เมื่อสอบถามสาเหตุส่วนใหญ่จะตอบว่า เพื่อลูกจะไ้กลัวและจะได้ไม่ทำอย่างนั้นอีก

4.2 ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับการศึกษาระดับประถมศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ปรากฏว่า ได้ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ 33 ครอบครัว และครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่มี 17 ครอบครัว จากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัวกับการศึกษาระดับประถมศึกษา ปรากฏว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับการชกเถลาทางสังคม (อัตราส่วนร้อยละ)

ความสัมพันธ์ ในครอบครัว	การชกเถลาทางสังคม											
	การให้การอบรม ทางสังคม		ความคาดหวัง		การฝึก สัมฤทธิผล		การให้อิสระ		ความเข้มงวด		การฝึกความเป็น ระเบียบวินัย	
	มาก	น้อย	สูง	ต่ำ	มาก	น้อย	มาก	น้อย	มาก	น้อย	มาก	น้อย
ความสัมพันธ์ดี	72.7	27.3	69.7	30.3	69.7	30.3	30.3	69.7	60.6	39.4	69.7	30.3
ความสัมพันธ์ไม่ดี	35.3	64.7	47.1	52.9	23.6	76.4	29.4	70.6	58.8	41.2	41.2	58.8
รวม	60	40	62	38	54	46	30	70	60	40	60	40

จากข้อมูลแสดงว่า

1. การให้การอบรมทางสังคม ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดี ให้การอบรมทางสังคมแก่ลูกมากมีร้อยละ 72.7 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดี ให้การอบรมทางสังคมมากเพียงร้อยละ 35.3 ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีให้การอบรมทางสังคมน้อยร้อยละ 27.3 ในขณะที่

ที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีจะให้การอบรมทางสังคมน้อยถึงร้อยละ 64.7

จากข้อมูลอาจจะสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว จะมีความสัมพันธ์กับการอบรมด้านสังคมแก่ลูก นั่นคือ ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีจะให้การอบรมด้านสังคมมากกว่าในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี

2. ความคาดหวังของบิดา-มารดา ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดี พ่อ-แม่คาดหวังในตัวลูกสูงมีร้อยละ 69.7 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี คาดหวังลูกสูงร้อยละ 47.1 ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีคาดหวังลูกต่ำเพียงร้อยละ 30.3 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีมีความคาดหวังในตัวลูกต่ำร้อยละ 52.9

ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดี จะมีความคาดหวังในตัวลูกสูงกว่าครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดี

3. การฝึกสัมฤทธิ์ผล ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีให้การฝึกสัมฤทธิ์ผลมากร้อยละ 69.7 ในขณะที่ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีให้การฝึกสัมฤทธิ์ผลมากเพียงร้อยละ 23.6 ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีให้การฝึกสัมฤทธิ์ผลน้อยร้อยละ 30.3 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีมีการฝึกสัมฤทธิ์ผลน้อยร้อยละ 70.6 แสดงว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กับการสัมฤทธิ์ผล คือครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดี จะให้การฝึกสัมฤทธิ์ผลมากกว่าครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดี

4. การฝึกความอิสระให้แก่บุตร จากตารางข้อมูลพบว่า ในครอบครัวทั้งที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีและไม่ดีมีแนวโน้มที่จะให้ความเป็นอิสระแก่ลูกน้อย นั่นคือครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันดีจะให้อิสระแก่ลูกมากเพียงร้อยละ 30.3 และครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันไม่ดีให้อิสระแก่ลูกเพียงร้อยละ 29.4 แต่ในขณะเดียวกัน ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันดีให้อิสระลูกน้อยมีถึงร้อยละ 69.7 เช่นเดียวกับที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันไม่ดี และให้อิสระแก่ลูกน้อยมีร้อยละ 70.6 สรุปได้ว่า ครอบครัวทั้งสองแบบให้อิสระแก่ลูกน้อยเหมือนกัน

5. ความเข้มงวด จากตารางข้อมูลพบว่า ครอบครัวยุคทั้งสองแบบ จะเข้มงวดกับลูกมาก นั่นคือ ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีจะเข้มงวดกับลูกมากกว่าร้อยละ 60.6 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีก็เข้มงวดกับลูกมากกว่าร้อยละ 58.8 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันดีและเข้มงวดกับลูกน้อยมีเพียงร้อยละ 39.4 และครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันไม่ดี เข้มงวดกับบุตรน้อยเพียงร้อยละ 41.2 สรุปได้ว่า ครอบครัวทั้ง 2 แบบ เข้มงวดกับลูกมาก

6. การฝึกความเป็นระเบียบ จากตารางข้อมูลพบว่า ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันดีจะให้การฝึกความเป็นระเบียบวินัยแก่บุตรมากกว่าร้อยละ 69.7 ส่วนครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันไม่ดี จะให้การฝึกความเป็นระเบียบวินัยแก่ลูกมากเพียงร้อยละ 41.2 ในขณะเดียวกัน ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันดีจะให้การฝึกความเป็นระเบียบวินัยแก่ลูกน้อยเพียงร้อยละ 30.3 ส่วนครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันดีจะให้การฝึกความเป็นระเบียบวินัยแก่ลูกน้อยเพียงร้อยละ 30.3 ส่วนครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันไม่ดีจะให้การฝึกอบรมระเบียบวินัยแก่ลูกน้อยกว่าร้อยละ 58.8 ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว อาจจะมีผลสัมพันธ์ฝึกความเป็นระเบียบวินัยแก่ลูก นั่นคือ ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดี จะฝึกความเป็นระเบียบวินัยแก่ลูกมากกว่าในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดี

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับลักษณะการ ชักเถลาทางสังคม

ความสัมพันธ์ใน ครอบครัว	การให้การชักเถลาทางสังคม		รวม
	ให้การชักเถลาทาง สังคมได้ดีกว่า	ให้การชักเถลาทาง สังคมได้ไม่ดี	
ความสัมพันธ์ใน ครอบครัวดี	75.8	24.2	100 (33)
ความสัมพันธ์ใน ครอบครัวไม่ดี	29.4	70.6	100 (17)
รวม	60 (30)	40 (20)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีจะมีการให้การชักเถลาทางสังคมได้ดีกว่า นั้นมีถึงร้อยละ 75.8 และครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีที่ให้การชักเถลาทางสังคมได้มีเพียงร้อยละ 24.21 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีที่ให้การชักเถลาทางสังคมได้ไม่ดีมีร้อยละ 24.2 และในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีให้การชักเถลาทางสังคมได้ไม่ดีมีร้อยละ 70.6 ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวนั้นมีผลต่อการชักเถลาทางสังคมของครอบครัว ในชุมชนแออัดชอยสวนพลูพัฒนา นั่นคือ ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดี ก็จะทำให้การอบรมสั่งสอนแก่บุตร ได้ดีกว่าในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี ก็จะทำให้การชักเถลาทางสังคมได้ไม่ดีตามไปด้วย ซึ่งอาจจะเนื่องจากว่า ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันดีนั้น พ่อแม่มีความรักใคร่กันดี คือ แม้จะมีการทะเลาะวิวาทกันบ้างก็เป็นบางครั้งบางคราว หรือการก่อกวนของพ่อ ก็ไม่ใช่ก่อกวนมาทุกวัน พ่อแม่ไม่มีการคบคิดกัน หรือทั้งพ่อแม่มีเวลาที่จะให้ความสนใจ ให้ความสุขกับลูกได้มากกว่า

มีเวลาที่จะใกล้ชิดลูกก็ทำให้มีโอกาสที่จะให้การอบรมสั่งสอนได้มากกว่า ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี เพราะในครอบครัวเช่นนี้ พ่อ-แม่ก็จะมีข้อขัดแย้งกันอยู่เสมอ ๆ ทำให้มีปัญหาทะเลาะวิวาท คบคิดกันเป็นประจำ พ่อก็มสูราจนเมา แม่ก็ใช้เวลาเล่นไพ่ มากกว่าที่จะให้ความสนใจ ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก โอกาสที่จะใกล้ชิดกับลูกมีน้อย เพราะพ่อ-แม่ จะเคร่งเครียดอยู่กับปัญหาของตนทั้งคู่ จนไม่ได้ให้ความสนใจแก่ลูก และโอกาสในการให้การอบรมก็น้อยตามไปด้วย ซึ่งเป็นการสนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับการให้รางวัล

ความสัมพันธ์ ในครอบครัว	การให้รางวัล				รวม
	ให้สิ่งของ, เงิน	พาไปเที่ยว	ให้ค่าชม	เฉย ๆ	
ความสัมพันธ์ดี	15.2	18.2	51.5	15.2	100 (33)
ความสัมพันธ์ไม่ดี	5.9	11.8	47.1	35.2	100 (17)
รวม	12 (6)	16 (8)	50 (25)	22 (11)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวทั้งที่มีความสัมพันธ์ดีจะให้สิ่งของ เมื่อถูกทำควมดีร้อยละ 15.2 ในขณะที่ครอบครัวมีความสัมพันธ์ไม่ดีจะให้สิ่งของ เป็นรางวัลแก่ลูกร้อยละ 5.9 ครอบครัวมีความสัมพันธ์ดีจะพาลูกไปเที่ยว ร้อยละ 18.2 ในขณะที่ครอบครัวมีความสัมพันธ์ไม่ดีพาไปเที่ยวร้อยละ 11.8 ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีให้ค่าชมร้อยละ 51.5 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีจะให้ค่าชมร้อยละ 47.1 ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดี จะเฉย ๆ ร้อยละ 15.2 และในครอบครัวมีความสัมพันธ์ไม่ดีจะเฉย ๆ ร้อยละ 30 สรุปได้ว่า ครอบครัวทั้งสองจะให้ค่าชมเมื่อถูกทำควมดีมากที่สุด และในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีจะเฉย ๆ เมื่อถูกทำควมดีมากกว่า

415
 ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับความถี่ในการให้รางวัลแก่ลูก

ความสัมพันธ์ในครอบครัว	การให้รางวัลเมื่อลูกทำความดี			รวม
	ให้ทุกครั้ง	ให้บางครั้ง	เฉย ๆ	
ความสัมพันธ์ในครอบครัวดี	57.6	27.3	15.1	100 (33)
ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี	41.2	23.5	35.3	100 (17)
รวม	52 (26)	26 (13)	22 (11)	100 (50)

จากข้อมูลแสดงว่า ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีจะให้รางวัลแก่ลูกทุกครั้ง ร้อยละ 57.6 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีจะให้รางวัลแก่ลูกทุกครั้ง ร้อยละ 41.2 ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีให้รางวัลลูกบ้างครั้ง ร้อยละ 27.3 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีจะให้รางวัลลูกบางครั้ง ร้อยละ 23.5 ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีจะเฉย ๆ ร้อยละ 15.1 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีจะเฉย ๆ มากถึง ร้อยละ 35.5 จากข้อสรุปได้ว่า ครอบครัวทั้งสองลักษณะจะให้รางวัลแก่ลูกทุกครั้ง ที่ลูกทำความดีคือ ให้คำชมและให้สิ่งของบ้าง เป็นบางครั้ง

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับการลงโทษ

ความสัมพันธ์ในครอบครัว	การลงโทษ			รวม
	ตี, คุก่า	ตักเตือน, สั่งสอน	เฉย ๆ	
ความสัมพันธ์ดี	51.5	48.5	0	100 (33)
ความสัมพันธ์ไม่ดี	70.6	23.5	5.9	100 (17)
รวม	58 (19)	40 (2)	2 (1)	100 (50)

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวทั้งสองลักษณะมีการลงโทษบุตรด้วยการตีหรือคุก่าสูงมาก โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี คือ ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันดีจะลงโทษด้วยการตีร้อยละ 51.5 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดี จะตี, คุก่า เมื่อลูกทำผิด ร้อยละ 70.6 ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีจะตักเตือน, สั่งสอนร้อยละ 48.5 ในขณะที่ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีจะตักเตือนสั่งสอนร้อยละ 23.5 จะเฉย ๆ ร้อยละ 5.9 จะเห็นว่าครอบครัวทั้งสองกลุ่มจะลงโทษลูกด้วยการตี, คุก่า มากกว่าอย่างอื่น

4.6 ภาวะความรับผิดชอบของภรรยา

การศึกษาครั้งนี้ยังได้มุ่งที่จะศึกษาถึง ภาระหน้าที่ของภรรยาในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง และไม่มั่นคงตามการแบ่งของ กองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม โดยตั้งสมมุติฐานไว้ว่า ภรรยาในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะมีภาระน้อยกว่า ภรรยาในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง

บทบาทและภาระของภรรยาในครอบครัวชุมชนแออัด

บทบาทและภาระของภรรยาในครอบครัวนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างจากการศึกษาของบุญเกิม ไพเราะ เรื่อง "สถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทย" (บุญเกิม ไพเราะ, 2519 : 49-92) ซึ่งพอจะสรุปบทบาทของภรรยาได้ดังนี้คือ

ในสมัยสุโขทัย ภรรยาต้องเป็นแม่บ้านแม่เรือน คอยปรนนิบัติสามี ให้ความเคารพยกย่องและทำทุกอย่างให้สามีพึงพอใจ โดยเฉพาะครอบครัวชั้นสูงในราชสำนัก ภรรยาต้องเคารพสามี เพราะไม่ได้มีส่วนช่วยในการหาเลี้ยงครอบครัว สำหรับครอบครัวคนธรรมดาทั่วไป ภรรยาจะช่วยสามีทำไร่ทำนา เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นให้ครอบครัว มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีอำนาจในการจัดการงานครอบครัวร่วมกับสามีมากกว่าภรรยาในครอบครัวชนชั้นสูง

ในสมัยอยุธยา บทบาทของภรรยาในสังคมชั้นสูงคือ การสมรสโดยเฉพาะลูกผู้ชาย การที่สามีมีภรรยามาก ๆ เป็นเครื่องหมายการแสดงอำนาจและบารมีของสามี ส่วนในครอบครัวคนธรรมดา ภรรยาจะต้องอยู่ในอำนาจของสามี มีสถานภาพต่ำกว่า แต่ภรรยาก็มีอำนาจในการว่ากล่าวกิจการบ้านเรือนแทนสามี เพราะสังคมในสมัยอยุธยานิยมให้ผู้ชายไปอยู่เวรรับราชการในชั่วระยะหนึ่งทุกปี ฉะนั้นภรรยาจึงต้องทำหน้าที่แทนสามี

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนถึงสมัยรัชกาลที่ 4 บทบาทของภรรยาที่ยังดำเนินชีวิตตามแบบวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา จนสมัยอยุธยา ภรรยาต้องทำหน้าที่ดูแลบ้านเรือนให้เรียบร้อย และทำหน้าที่แม่บ้านให้ดีที่สุด

ในสมัยปัจจุบัน บทบาทของภรรยาแตกต่างกันมากระหว่างภรรยาในสังคมเมืองและสังคมชนบท ภรรยาในสังคมชนบทได้เข้าไปช่วยเหลือสามีในการทำงาน ทำให้ภาวะการแบ่งงานกันทำนั้นเห็นได้ชัด นั่นคือ ภรรยาอาจจะทำงานในไร่นา ในขณะที่สามีอาจจะทำงานบ้านเหมือนภรรยาก็ได้ และตามปกติแล้ว ภรรยาในครอบครัวชนบทจะทำหน้าที่ควบคุมค่าใช้จ่ายในบ้านทั้งหมด เป็นผู้ดูแลบ้านให้ทุกอย่างเรียบร้อย อบรมบุตรและธิดา

สำหรับในสังคมเมืองในปัจจุบัน ภรรยาก็มีบทบาทมากขึ้น ในการตัดสินใจหาทำงาน ๆ ของครอบครัว โดยเฉพาะในครอบครัวที่ภรรยาออกไปทำงานนอกบ้านหารายได้ให้ครอบครัว จากการศึกษา นภาพกรณ์ ทะวานนท์ เรื่อง ผลการออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยาที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว (นภาพกรณ์ ทะวานนท์, 2520 : 84-88) ซึ่งทำการศึกษาคู่ครัวในบริเวณเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดเป็นครอบครัวระดับกลาง ผลการวิจัยพบว่า การออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในเรื่องการแบ่งงาน และโครงสร้างทางอำนาจในครอบครัวเป็นอันมาก กล่าวคือ ในเรื่องการแบ่งงาน การเลี้ยงลูก การออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยา ทำให้ภรรยาลดการมีส่วนช่วยรับภาระในงานบ้านลง อาจจะเป็นเพราะได้จ้างคนรับใช้มาช่วยทำงานบ้านมากขึ้น หรือในครอบครัวที่ไม่มีคนรับใช้ สามีได้มีส่วนในการช่วยทำงานบ้านมากขึ้น เพื่อให้ครอบครัวสามารถดำเนินไปได้ สำหรับเรื่องโครงสร้างอำนาจระหว่างสามีและภรรยา นั้น จากการวิจัยพบว่า คู่ครัวที่ภรรยาออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้ภรรยาเข้าไปมีส่วนในเรื่องสำคัญ ๆ ของครอบครัวเพิ่มขึ้น

สำหรับในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่จะเป็นผู้อพยพเข้ามาเพื่อหางานทำ และเนื่องจากมีรายได้ค่าจ้างคงอยู่กันอย่างแออัด เพราะค่าเช่าถูก ทั้งสามีและภรรยาส่วนใหญ่ต้องทำงานหารายได้ให้กับครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่สามีมีอาชีพ มีรายได้ที่ไม่มั่นคง ไม่สม่ำเสมอ อาจจะตกงานเมื่อไรก็ได้ ภรรยาจึงต้องรับภาระหนัก เพราะต้องออกทำงานหาเลี้ยงครอบครัว และต้องรับภาระภายในบ้านเองเกือบทั้งหมด เพราะไม่สามารถจะจ้างคนรับใช้ได้ หรือสามีเองก็มีความรับผิดชอบในเรื่องนี้น้อย เพราะถือว่างานบ้านก็เป็นหน้าที่ของแม่บ้าน หรือสามีที่มั่งคั่ง เล่นการพนัน ไม่ได้ให้ความสนใจสภาพในครอบครัว

ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งภาระหน้าที่ของภรรยาออกเป็น 2 กลุ่มคือ

- ภรรยาที่มีภาระรับผิดชอบมาก ได้แก่ ภรรยาที่ต้องออกทำงานนอกบ้าน เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวด้วย นอกเหนือไปจากหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนบุตร รวมไปถึงการต้องทำหน้าที่แม่บ้าน ซึ่งครอบครัวที่มีลักษณะเช่นนี้มี 24 ครอบครัว

- ภรรยาที่มีภาระความรับผิดชอบน้อย คือ ภรรยาที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพียงคอยดูแลเอาใจใส่งานในบ้าน อบรมเลี้ยงดูลูกเท่านั้น หรือถ้าทำงานก็ทำที่บ้านหรือในชุมชนไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ครอบครัวที่ภรรยามีลักษณะเช่นนี้ มี 26 ครอบครัว

สมมุติฐานข้อที่ 3

ตารางที่ 4.17 ฐานะของครอบครัวกับภาระความรับผิดชอบของภรรยา

ฐานะของครอบครัว	ภาระความรับผิดชอบของภรรยา		รวม
	มีภาระมาก	มีภาระน้อย	
มีฐานะมั่นคง	20	80	100 (25)
ฐานะไม่มั่นคง	76	24	100 (25)
รวม	48 (24)	52 (26)	100 (50)

ข้อมูลจากตารางแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ภรรยาที่มีภาระรับผิดชอบมากมีเพียงร้อยละ 20 ในขณะที่ภรรยาครอบครัวที่ไม่มั่นคงมีภาระมากร้อยละ 76 และในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ภรรยามีภาระน้อยมากถึงร้อยละ 80 ในขณะที่ครอบครัวที่ไม่มั่นคงจะมีภาระน้อยเพียงร้อยละ 24 เท่านั้น

ซึ่งจากข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า ฐานะของครอบครัวนั้นจะมีความสัมพันธ์กับ ภาระความรับผิดชอบของภรรยา คือ ในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง ภรรยาจะมีความ รับผิดชอบน้อยกว่าภรรยาในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง อาจจะเป็นเนื่องจากว่าครอบครัวที่ มีฐานะมั่นคงนั้น ส่วนใหญ่สามีจะมีงานทำ มีรายได้ที่สม่ำเสมอ หน้าที่ความรับผิดชอบใน เรื่องการเงินจึงตกเป็นหน้าที่ของสามี ภรรยาอาจจะช่วยเหลือในการหาเงินเพิ่มรายได้ ให้ครอบครัว บ้างก็แค่แค่ไม่จำเป็นที่จะต้องรับภาระทั้งหมด คือ ไม่จำเป็นต้องออกไป ทำงานนอกบ้านเหมือนกับภรรยาในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงที่จะต้องออกช่วยหาเงิน เพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวและยังต้องทำหน้าที่แม่บ้านอีกด้วย

จากการศึกษาค้นคว้าจึงกล่าวได้ว่า ภรรยาในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงมี ภาระความรับผิดชอบน้อยกว่าภรรยาที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง

4.7 การศึกษาในชุมชนแออัด

การศึกษาเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของ เด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบัน การศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้ทราบถึง ความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล และตัวเขาเองถ้ามีการศึกษา ก็มีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมด้วย ถ้าคนกลุ่มมากได้ รับการศึกษาก็จะเป็นเครื่องชี้ถึงระดับการพัฒนาทางสังคมและ เศรษฐกิจ ซึ่งการพัฒนา ทางเศรษฐกิจและการศึกษาเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไป การพัฒนาทางการศึกษาเป็นการ พัฒนาคนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กและเยาวชนทั้งหลาย ซึ่งเป็นทรัพย์สินสมบัติของชาติที่ ต้องพัฒนาและใช้ให้เป็นประโยชน์ เพราะการศึกษาช่วยทำให้คนเป็นคน มีบุคลิกภาพ ที่แข็งแรงสมบูรณ์ ประสบความสำเร็จในการปรับตัว และดำรงชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบัน มีองค์ประกอบหลายประการที่จะทำให้บังเกิดผลทางการศึกษา สิ่งที่สำคัญในการศึกษา คือ จะต้องมียุทธวิธีในการศึกษา ฐานะทางการเงินของพ่อแม่ ทักษะชีวิตที่มีต่อการศึกษา และความทะเยอทะยาน ความกระตือรือร้นของพ่อ-แม่ ต่อการศึกษาของบุตร รวมทั้ง ความสามารถของตัวเด็กเองด้วย จึงจะทำให้บรรลุผลในการศึกษา

โดยที่การศึกษาเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาให้เด็กได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพเป็น
 ทรัพยากร อันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ ตามที่กล่าวมาแล้ว
 นั้น ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องมีหน้าที่จัดการศึกษาให้เด็กทุกคน ได้รับการศึกษาตามพระราช
 บัญญัติประถมศึกษา หรืออีกนัยหนึ่ง เด็กทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาจนกว่าจะจบการ
 ศึกษาภาคบังคับ คือ การศึกษาระดับประถมเป็นอย่างน้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ยังมี
 เด็กในวัยเรียนเป็นจำนวนมาก ที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา โดยเฉพาะเด็กในแหล่ง
 เลื่อมโทรมต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากประชากรที่อาศัยอยู่ในแหล่งเลื่อมโทรม
 ต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่อพยพมาจากต่างจังหวัด เพื่อแสวงหางานทำในกรุงเทพมหานคร
 ไม่มีทะเบียนบ้านเป็นหลักฐานะถูกต้องแน่นอน และบุตรที่เกิดภายหลังที่ไม่มีสูติบัตร จึง
 ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามปกติได้ ประกอบกับครอบครัวอยู่ใน
 สภาพยากจน บิคา-มารคา ต้องออกหางานหาเลี้ยงชีพ ไม่มีเวลาเลี้ยงดูบุตร ปล่อยให้
 บุตรอยู่กับตามลำพัง เด็กจึงใช้เวลาว่าง ไปเที่ยวมั่วสุม เล่นการพนัน คบเพื่อนเถร
 เบียงเบนไปในทางกระทำผิดความผิด ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดปัญหาสังคมตามมาเกี่ยวกับการ
 ทางการศึกษาของเด็กในแหล่งเลื่อมโทรม กรุงเทพมหานครนี้ กรุงเทพมหานครในฐานะ
 เป็นหน่วยงานการเมือง ในรูปการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่โดยตรงที่จะต้อง
 จัดการศึกษา ภาคบังคับให้แก่เด็กและเยาวชนทุกคนในเขตความรับผิดชอบ จึงได้กำหนด
 นโยบายทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไว้ว่า จะให้เด็กในเกณฑ์บังคับ ตามพระราช
 บัญญัติประถมศึกษา ได้เข้าเรียนทั่วถึง โดยเฉพาะในแหล่งเลื่อมโทรมต่าง ๆ ที่ไม่มี
 โอกาสได้รับการศึกษา เพราะครอบครัวประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย
 ตามที่กล่าวมาแล้ว ให้ได้รับการศึกษาอบรมในสถานศึกษาตามสิทธิอย่างเสมอภาค
 กรุงเทพมหานครจึงได้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนสงเคราะห์เคลื่อนที่แห่งแรกที่บริเวณแหล่ง
 เลื่อมโทรมคลองเตย ล็อกที่ 6 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน โดยรับเด็กที่อยู่ในแหล่งเลื่อม
 โทรมที่อยู่ในเกณฑ์ การศึกษาภาคบังคับและมีปัญหาต่าง ๆ เช่น ไม่มีทะเบียนบ้าน ไม่มี
 สูติบัตร ซึ่งจะใช้เป็นหลักฐานในการแจ้งเข้าเรียนในโรงเรียนปกติได้ มาเข้าเรียนใน
 โรงเรียนสงเคราะห์เคลื่อนที่ ปัจจุบันกรุงเทพมหานครได้จัดตั้งโรงเรียนสงเคราะห์
 เคลื่อนที่ในแหล่งเลื่อมโทรมรวม 7 แห่ง และ 1 ใน 7 แห่งนี้คือ ชุมชนแออัดซอยสวนพุด
 พัฒนา

การจัดตั้งโรงเรียนสงเคราะห์เคลื่อนที่นี้ เป็นผลดีต่อเด็ก ๆ ให้มีโอกาสได้เข้าเรียน มีความรู้ โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1-4 เพื่อให้เด็กสามารถเข้าเรียนในชั้นประถมปีที่ 5-6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้ต่อไป

การศึกษาของเด็กในชุมชนแออัดน้อยสวนพลูพัฒนา

จาก 50 ครอบครัวที่ทำการศึกษา พบว่ามีลูกที่อยู่ในวัยเรียนทุกครอบครัว มีบางส่วนที่ให้ลูกเรียนอยู่ในโรงเรียนสงเคราะห์เคลื่อนที่นี้ เพราะอาศัยอยู่ใกล้บ้าน และมีอาหารกลางวันให้นักเรียนและโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งเป็นของรัฐบาล เช่น โรงเรียนวัดช่องลม เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้ได้มีการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กยากจน เช่น ให้เสื้อผ้าชุดนักเรียน อาหารกลางวัน อุปกรณ์การเรียน เช่น สมุด ดินสอ หนังสือ เป็นต้น

การศึกษาของบุตรของครอบครัวที่ตกเป็นตัวอย่าง ส่วนใหญ่จะศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา หรือระดับการศึกษาภาคบังคับ และจากการศึกษาถึงทัศนคติของพ่อแม่ที่มีต่อการศึกษามุตรนั้นจะพบว่า มีบางส่วนที่ต้องการให้ลูกเรียนจบเพียงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า การศึกษาในระดับสูงขึ้นไป ค่าใช้จ่ายในการศึกษาก็จะสูงขึ้นด้วย และอาจจะต้องไปเรียนโรงเรียนที่อยู่ไกล บ้านออกไป (ตารางที่ 4.18)

ความเอาใจใส่ของบิดามารดาที่มีต่อการศึกษามุตร

จากการที่ผู้วิจัยได้สอบถามลูก ๆ ในครอบครัวที่ตกเป็นตัวอย่างบางส่วน เกี่ยวกับเรื่องความเอาใจใส่ของพ่อ-แม่ ในเรื่องการศึกษาของลูก เช่น คอยบอกให้ทำการบ้าน อ่านหนังสือ สอนให้ทำการบ้าน ส่วนใหญ่ แม่จะเป็นผู้ให้ความสนใจมากกว่าพ่อ และสำหรับเรื่องการสอนให้ทำการบ้านนั้น ถ้าพ่ออยู่ก็จะถามพ่อ หรือถามพี่ที่เรียนผ่านมาแล้ว มากกว่า ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่า แม่ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาน้อย และมีภาระภายในบ้านที่จะต้องทำจึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะสอนการบ้านให้แก่ลูกได้สม่ำเสมอ แต่ก็มีส่วนที่เด็กตอบว่า จะทำการบ้านเอง หัดอ่านหนังสือเอง โดยไม่มีใครในครอบครัวเอาใจใส่

ปัจจุบันนี้ได้มีการ เปิดห้องสมุดสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งองค์การบรรเทา
 ทุกข์ แจแปน โซโตะชู (Japan Sotashu Relife Commitre-J.S.R.C.) ได้จัด
 ตั้งขึ้นในปลายปี 2528 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 และสร้างนิสัยในการอ่านให้แก่เด็ก โดยห้องสมุดนี้ ได้จัดหนังสือสำหรับเด็กได้เป็น
 จำนวนมากมีทั้งที่เป็นความรู้ ความบันเทิง โดยเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ในชุมชนสมัคร
 เป็นสมาชิก สามารถเข้าไปใช้บริการของห้องสมุดนี้ได้ทุกวันตั้งแต่ 10.00-20.00 น.
 โดยมีเจ้าหน้าที่ขององค์การ เป็นผู้ดูแล และได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เด็ก
 ได้พัฒนาความรู้ของตน เช่น มีการตอบปัญหาชิงรางวัล ประกวดคัดลายมือ ประกวด
 เรียงความ หรือประกวดภาพวาด เป็นต้น อีกทั้งได้มีการจัดผู้นำเยาวชนในชุมชนได้ทำ
 หน้าที่ที่ปรึกษาของเด็ก ๆ ในการทำการบ้าน หรือช่วยสอน แนะนำเรื่องการเรียน
 แก่เด็ก ๆ ค่าย โดยร่วมกับเจ้าหน้าที่ขององค์การ แจแปน โซโตะชู

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.18 ความคาดหวังของบิดามารดาที่มีต่อการศึกษาระดับสูงสุดของบุตร

ฐานะของครอบครัว	ความคาดหวังของพ่อ-แม่ ต่อการศึกษาสูงสุดของบุตร					รวม
	จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	จบมัธยมศึกษา	วิชาชีพ	ปริญญาตรี	ตามกำลังของพ่อ แม่ และความสามารถ ของเด็ก	
มีฐานะมั่นคง	12	16	28	12	32	100 (25)
ฐานะไม่มั่นคง	28	8	20	4	40	100 (25)
รวม	20 (10)	12 (6)	24 (12)	8 (4)	36 (18)	100 (50)

จากข้อมูลจะเห็นว่า ครอบครัวทั้งสองกลุ่ม ครอบครัวฐานะมั่นคงอยากให้ลูกจบแค่ระดับปีที่ 6 มีร้อยละ 12 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 28 ครอบครัวที่มั่นคงต้องการให้ลูกจบชั้นมัธยมมีร้อยละ 16 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 8 ครอบครัวฐานะมั่นคงต้องการให้ลูกจบวิชาชีพ มีร้อยละ 28 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงต้องการให้ลูกจบวิชาชีพร้อยละ 20 ครอบครัวฐานะมั่นคงต้องการให้ลูกจบปริญญาตรีร้อยละ 12 ในขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 4 และครอบครัวที่มั่นคงอยากให้ลูกเรียนตามความสามารถและตามกำลังเงินของพ่อแม่ร้อยละ 32 ในขณะที่ครอบครัวฐานะไม่มั่นคงมีร้อยละ 48

ซึ่งจากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวในชุมชนแออัดขอส่วนพัฒนา จะคาดหวังให้ลูกเรียนจบสูงสุดตามความสามารถและกำลังเงินของพ่อแม่มากที่สุด และที่น่าสังเกตคือ ครอบครัวที่มีฐานะมั่นคงจะให้ลูกเรียนวิชาชีพ เพราะจะได้มีงานทำ ส่วนในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคงจะให้ลูกจบแค่ชั้นประถม เพราะไม่มีเงินส่งลูกให้เรียนสูงกว่านี้ ส่วนการศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้น พ่อแม่ไม่ค่อยคาดหวังให้ลูกเรียนนัก เพราะเสียค่าใช้จ่ายสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย